

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ПЕТРОВ Павло
ГОЛОВКО Іван

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до семінарських занять
з дисципліни:
«Міжнародні політичні комунікації»

ДНІПРО, 2025

УДК: 321

Рекомендовано Вченою радою факультету суспільних наук і міжнародних відносин Протокол № 1 від 18.09.2025 р.

Рецензент:

Іщекно І.В.

д-р. політ. наук, проф., завідувач кафедри міжнародних відносин
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Воронова Т.В.

канд. політ. наук, доц., доц. кафедри політології, соціології та
публічного управління Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара

П 29 Петров, П., Головка, І. (2025). Методичні рекомендації до семінарських занять з дисципліни: «Міжнародні політичні комунікації». ДНУ: Електронне видання. 86.

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Міжнародні політичні комунікації» створені для студентів, які навчаються за спеціальностями 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Вони мають на меті сформувати системне уявлення про політичну комунікацію як ключовий інструмент впливу в сучасному глобалізованому світі. У межах дисципліни розглядаються: концепції внутрішніх і зовнішніх політичних комунікацій; структура, форми та інструменти політичного дискурсу; технології політичного PR, реклами, агітації; роль ЗМІ, символіки, міфів, перфомансів у політичному впливі; інформаційні кампанії та феномен сучасних інформаційних воєн; переговорні стратегії та врегулювання конфліктів у міжнародному середовищі. Рекомендації містять: розгорнуті описи тем і питань до кожного семінару; методичні вказівки до аналітичних і практичних завдань; приклади з української та світової політичної практики.

ЗМІСТ

Вступ	4
-------	---

7 СЕМЕСТР

Тема 1. Теоретичні підходи до аналізу міжнародних політичних комунікацій	6
Тема 2. Державні, наднаціональні та недержавні актори у глобальному комунікативному середовищі	11
Тема 3. Влада, інформація та цифровий вплив у світовій політиці	16
Тема 4. Цифрова демократія: трансформація участі та легітимності	21
Тема 5. Стратегічні комунікації як елемент зовнішньополітичної стратегії	26
Тема 6. Дезінформація та гібридні інформаційні загрози	31
Тема 7. Соціальні медіа та глобальний політичний дискурс	35
Тема 8. Глобальні цифрові процеси та трансформація міжнародного порядку	39

8 СЕМЕСТР

Тема 9. Іміджева політика держав у міжнародному середовищі	43
Тема 10. PR-інструменти у міжнародній політиці	48
Тема 11. Публічна дипломатія як механізм впливу	53
Тема 12. Цифрова дипломатія та інноваційні дипломатичні практики	58
Тема 13. Парадипломатія та роль субнаціональних акторів	63
Тема 14. Міжінституційна комунікація в умовах цифровізації	67
Тема 15. Онлайн-участь та транскордонна політична мобілізація	72
Тема 16. Інституційна стабільність та довіра в цифрову епоху	77
Рекомендована література	

ВСТУП

Методичні рекомендації до семінарських занять з навчальної дисципліни «Міжнародні політичні комунікації» призначені для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Вони спрямовані на організацію системної роботи студентів у семінарському форматі, розвиток навичок критичного мислення, аргументованої дискусії та прикладного аналізу комунікаційних процесів, що формують сучасне міжнародне середовище.

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння теоретичних засад, інституційних механізмів і практичних інструментів міжнародних політичних комунікацій у глобальному та регіональному вимірах, а також набуття здатності аналізувати, планувати й реалізовувати комунікаційні стратегії суб'єктів міжнародних відносин (держав, міжнародних організацій, транснаціональних акторів, недержавних структур) в умовах сучасного інформаційного середовища. Семінарські заняття забезпечують застосування теоретичних підходів у практичних кейсах: аналізі офіційних заяв, стратегічних комунікацій, публічної дипломатії, медіанаративів, інформаційних кампаній, кризових комунікацій та впливу цифрових платформ на міжнародну політику.

Рекомендації мають практико-орієнтований характер і передбачають роботу з різними типами джерел (міжнародні документи, заяви і комюніке, policy papers, аналітика, медіаматеріали, контент цифрових платформ), підготовку коротких аналітичних виступів, участь у дебатах, виконання групових завдань і розробку елементів комунікаційних стратегій. Окрема увага приділяється стандартам академічної доброчесності, перевірці достовірності інформації, коректному цитуванню та етичним аспектам професійної діяльності в умовах інформаційних ризиків і маніпуляцій.

Вивчення дисципліни та робота на семінарських заняттях забезпечують формування наступних компетентностей за ОПП:

ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК04. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК12. Здатність до здійснення комунікації та інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин (українською та іноземними мовами).

СК14. Знання про природу, джерела та інститути зовнішньої політики держави.

Методичні рекомендації покликані уніфікувати вимоги до підготовки та участі студентів у семінарах, окреслити очікувані результати навчання і формати виконання завдань, а також сприяти формуванню професійної готовності здобувачів до роботи в сфері міжнародних відносин і суспільних комунікацій, де комунікаційні стратегії є невід’ємним інструментом зовнішньої політики, безпеки та міжнародної взаємодії.

7 СЕМЕСТР

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Мета семінару

- простежити еволюцію поняття «політична комунікація» в міжнародних дослідженнях і зрозуміти, чому сьогодні воно ширше, ніж «заяви політиків»;
- показати **міждисциплінарність** як норму аналізу (МВ + політологія + медіадослідження + соціологія + психологія + data/OSINT);
- розкрити комунікацію як інструмент реалізації зовнішньої політики (публічна дипломатія, стратком, наративи, сигналізація);
- пояснити роль інформаційного чинника в сучасній системі міжнародних відносин (платформи, алгоритми, довіра, репутація);
- окреслити ключові **компетентності фахівця з міжнародних комунікацій** і потренувати прикладні навички семінару.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- визначати політичну комунікацію в міжнародному вимірі та розрізняти суміжні поняття (публічна дипломатія, пропаганда, стратегічні комунікації, інформаційні операції);
- застосовувати 2–3 теоретичні «лінзи» для аналізу міжнародної події (наративи/фрейми, мережі, інституційні правила платформ);
- пояснювати, як комунікація впливає на зовнішньополітичні рішення (легітимність, коаліції, стримування, репутація);
- робити короткий аналітичний продукт: концептуальна карта, порівняльна таблиця, міні-brief;
- сформулювати власний профіль професійних компетентностей і план розвитку.

Питання 1. Еволюція поняття «політична комунікація» у міжнародних дослідженнях

Теоретичне пояснення

У міжнародному контексті поняття еволюціонувало від вузького «політики → медіа → громадяни» до ширшої екосистеми:

- **Класичний період:** політичні актори комунікують через традиційні медіа; головні питання – пропаганда, дипломатичні повідомлення, масові комунікації.
- **Глобалізація:** зростає роль міжнародних медіа, транснаціональних аудиторій, публічної дипломатії.
- **Цифрова доба:** платформи, алгоритми, мережі, інфлюенсери, дані змінюють правила гри; комунікація стає швидкою, вимірюваною, але більш вразливою до маніпуляцій.

- **Сьогодні:** політична комунікація – це конкуренція за **порядок денний, інтерпретацію та довіру**, де поруч із державами діють корпорації й мережеві актори.

Практичне завдання: «4 етапи еволюції – 4 ключові зсуви»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Випишіть 4 етапи (класичний → глобалізаційний → цифровий → платформний/AI).
2. Для кожного етапу додайте:
 - головних акторів,
 - домінуючі канали,
 - ключовий ризик,
 - «що стало головною валютою впливу» (увага/довіра/дані/мережі).
3. Висновок: який зсув найбільше змінив міжнародні відносини і чому?

Вихід: таблиця + 5–6 речень.

Питання 2 Міждисциплінарність як методологічна основа дослідження

Теоретичне пояснення

Міжнародні політичні комунікації неможливо пояснити однією дисципліною, бо одночасно працюють:

- **МВ/геополітика:** інтереси, баланс сил, коаліції, санкції;
- **політологія:** легітимність, режими, інститути;
- **медіадослідження:** agenda-setting, framing, медіалогіка;
- **соціологія/психологія:** групова ідентичність, емоції, поляризація;
- **data/OSINT:** мережі, метрики, соціальне слухання, тренди.

Практично це означає: для одного кейсу ми беремо 2–3 «лінзи», не намагаючись пояснити все одразу.

Практичне завдання: «Одна подія – три лінзи»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Оберіть міжнародну подію (конфлікт/угода/санкції/вибори/криза).
2. Проаналізуйте її через 3 лінзи:
 - МВ (інтереси/актори/коаліції),
 - медіа (фрейми/порядок денний),
 - психологія/соціологія (емоції/поляризація/ідентичності).
3. Для кожної лінзи:
 - 2 тези «що пояснює»,
 - 1 теза «чого не пояснює».
4. Висновок: яка лінза найкорисніша для розуміння саме цієї події?

Вихід: 1 стор. аналізу або 2-хв презентація.

Питання 3. 🤝 Комунікація як форма реалізації зовнішньої політики

Теоретичне пояснення

Комунікація в зовнішній політиці виконує щонайменше 5 функцій:

- **сигналізація** (показати наміри й «червоні лінії»);
- **легітимація** (пояснити свої дії і здобути підтримку);
- **коаліційне будівництво** (узгодити позиції з партнерами);
- **стримування/деескалація** (вплив на поведінку опонента);
- **управління репутацією** (довіра, привабливість, soft power).

У цифровому середовищі важливо: комунікація працює не лише «що сказали», а «як це розійшлося» і «хто підсилив».

Практичне завдання: «Меседж як інструмент політики (5W+Purpose)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Викладач задає ситуацію (міжнародний інцидент/угода/санкції).
2. Складіть короткий меседж (2–3 речення), відповівши на:
 - Who говорить?
 - To whom (яка аудиторія)?
 - What (ключовий зміст)?
 - Why (мета/ефект)?
 - When (терміновість/тайминг)?
 - Purpose: сигнал/легітимація/коаліція/стримування/репутація.
3. Вкажіть 2 ризики неправильного меседжу (ескалація, непорозуміння, втрата довіри).

Вихід: меседж + 2 ризики.

Питання 4. 📢 Інформаційний чинник у сучасній системі міжнародних відносин

Теоретичне пояснення

Інформація стала структурним фактором МВ, тому що:

- формує порядок денний і рамки інтерпретації;
- впливає на рішення еліт через суспільну думку;
- створює нові домени конфлікту (інформаційні операції, дезінформація);
- підсилює або підриває репутацію держав;
- залежить від інфраструктури та платформ (алгоритми, модерація, доступ).

Ключове: у сучасних конфліктах часто борються не лише за територію, а за легітимність і довіру.

Практичне завдання: «Карта інформаційної екосистеми (12 вузлів)»

Формат: групи 4–5.

Інструкція:

1. Оберіть тему (війна/санкції/міграція/енергетика/вибори).
2. Побудуйте мережу з 12 вузлів:
 - 3 державні актори,

- 2 платформи,
 - 2 медіа,
 - 2 think tanks/НУО,
 - 2 інфлюенсери/спільноти,
 - 1 «актор ризику» (бот-мережа/проксі).
3. Позначте ★ 2 центральні вузли та ⚠ 2 точки ризику.
4. Висновок: що більше впливає на результат – інформація чи матеріальна сила? (коротко, аргументовано)
- Вихід:** схема + 6–7 речень висновку.

Питання 5. Професійні компетентності фахівця з міжнародних комунікацій

Теоретичне пояснення

Професійний фахівець у міжнародних комунікаціях поєднує 4 блоки компетентностей:

1. **Аналітика і метод OSINT**, фактчек, аналіз наративів/фреймів, базова робота з даними.
2. **Письмо і меседжинг** Policy brief, заяви, Q&A, структуровані аргументи, ясність мови.
3. **Стратегія і координація** Планування кампаній, робота з аудиторіями, узгодженість між інституціями, кризові протоколи.
4. **Етика і безпека** Інформаційна гігієна, цифрова безпека, розуміння меж (приватність, дипломатичні ризики).

 Підсумкове практичне завдання: «Профіль компетентностей + план розвитку на 30 днів»

Формат: індивідуально.

Інструкція:

1. Оцініть себе за 12 навичками (1–Питання 5. у 4 блоках вище (по 3 навички в кожному)).
2. Оберіть 3 навички з найнижчим балом і сформууйте план на 30 днів:
 - конкретна дія (читання/практика/курс/вправи),
 - результат, який можна перевірити (артефакт: brief, таблиця моніторингу, карта наративу),
 - частота (2–3 рази на тиждень).
3. Висновок: яка навичка найкритичніша для роботи в кризі?

Вихід: профіль + план розвитку.

Питання для підсумкової рефлексії

1. Як змінилося поняття політичної комунікації в цифрову епоху – що стало «новим ядром»?
2. Чому міждисциплінарність – це не «мода», а необхідність?
3. Чи може комунікація бути формою зовнішньої політики без реальних дій?

4. 📢 Чи інформаційний чинник сьогодні рівний за важливістю військовому та економічному?
5. 🧳 Які три компетентності є must-have для фахівця з міжнародних комунікацій?

ТЕМА 2. ДЕРЖАВНІ, НАДНАЦІОНАЛЬНІ ТА НЕДЕРЖАВНІ АКТОРИ У ГЛОБАЛЬНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Мета семінару

- зрозуміти, як у міжнародному середовищі взаємодіють **державні, наднаціональні та недержавні** комунікативні актори;
- розібрати державу як ключового суб'єкта комунікацій: цілі, інструменти, обмеження, «єдина лінія меседжів»;
- пояснити, як міжнародні організації формують дискурс через норми, рамки, мандати й легітимацію;
- проаналізувати ТНК як комунікативних акторів, що впливають на політику через платформи, стандарти, лобізм і репутаційні режими;
- оцінити роль НУО/громадянського суспільства у глобальних кампаніях, адвокації, гуманітарній політиці;
- навчитися бачити й описувати взаємодію офіційних і неофіційних каналів (public diplomacy, track II, інфлюенсери, діаспора).

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- класифікувати акторів міжнародної комунікації (державні/наднаціональні/недержавні/гібридні);
- аналізувати комунікативні стратегії акторів за схемою: **мета → аудиторія → меседж → канал → ресурси → ризики**;
- будувати «карту дискурсу» (хто формує порядок денний, хто легітимує, хто підсилює, хто атакує);
- готувати короткі аналітичні продукти: матриця акторів, мережевий граф, міні-brief;
- аргументовано порівнювати ефективність офіційних і неофіційних каналів у різних ситуаціях.

Питання 1. Держава як ключовий суб'єкт комунікацій

Теоретичне пояснення

Держава – базовий актор міжнародних комунікацій, бо має:

- легітимність говорити «від імені країни»;
- інституції (МЗС, урядові пресслужби, посольства);
- ресурси (канали, дипломатія, правові механізми);
- можливість підкріплювати слова діями політики.

Функції державної комунікації:

- сигналізація намірів і «червоних ліній»;
- легітимація політики;
- коаліційне будівництво;
- управління репутацією;
- кризова комунікація.

Типові слабкі місця:

- неузгодженість меседжів між інституціями,

- «реактивність» замість стратегії,
- брак доказовості і прозорості,
- ризик ескалації через публічні заяви.

Практичне завдання: «Меседж-пакет держави (ціль → аудиторія → доказ)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Викладач задає міжнародну ситуацію (угода/криза/санкції/інцидент).
2. Сформууйте 1 головний меседж + 3 підмеседжі для різних аудиторій:
 - партнери/союзники,
 - міжнародні медіа,
 - власне населення/діаспора.
3. Додайте 3 «докази» (facts & proof): документи, цифри, конкретні дії.
4. Вкажіть 2 ризики (неправильне трактування, ескалація, юридичні ризики).

Вихід: one-page меседж-пакет.

Питання 2. Роль міжнародних організацій у формуванні дискурсу

Теоретичне пояснення

Міжнародні організації формують дискурс не лише заявами, а через:

- **нормативні рамки** (які поняття легітимні: «агресія/окупація/санкції/права людини»);
- **процедури** (резолюції, звіти, місії, моніторинг);
- **мандат і символічну владу** (легітимація, «знак якості»);
- **майданчики координації** (узгодження позицій держав).

Їх сила – у стандартах і «мові права», але слабкість – у повільності та політичних компромісах.

Практичне завдання: «Карта дискурсивної влади МО»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Оберіть одну міжнародну організацію (будь-яку).
2. Заповніть карту:
 - які теми/цінності вона просуває (Питання 3.,
 - які продукти створює (звіти, резолюції, місії – Питання 3.,
 - які аудиторії ключові (держави/медіа/суспільство),
 - як впливає на порядок денний (механізм),
 - обмеження (Питання 2. і ризики політизації (Питання 1..
3. Висновок: що сильніше в МО – «мова норм» чи «мова інтересів»?

Вихід: карта + 6–7 речень висновку.

Питання 3 🏢 Транснаціональні корпорації як комунікативні актори

📖 Теоретичне пояснення

ТНК є комунікативними акторами, бо:

- формують стандарти і правила ринку (де-факто норми);
- мають доступ до платформ/даних/інфраструктури;
- впливають на політику через лобізм і партнерства;
- створюють власні глобальні наративи (ESG, безпека, інновації, права користувачів);
- керують репутаційними ризиками і здатні змінювати поведінку держав/аудиторій.

Їх комунікація часто маскує політичні інтереси під «технічні» або «ціннісні» рішення.

🔧 Практичне завдання: «Профіль ТНК як актора (7 блоків)»

Формат: пари.

Інструкція:

Оберіть одну ТНК (будь-яку галузь) і заповніть 7 блоків:

1. глобальна роль (ринок/інфраструктура/платформа)
2. ключові аудиторії (держави/споживачі/інвестори)
3. головні меседжі (Питання 3.
4. канали впливу (лобізм, медіа, платформа, партнерства)
5. «червоні лінії» компанії (що критично)
6. репутаційні ризики (Питання 3.
7. де перетинається з геополітикою (2 приклади ситуацій)

Вихід: профіль на 1 стор.

Питання 4. 🤝 НУО та громадянське суспільство у міжнародному просторі

📖 Теоретичне пояснення

НУО та громадянське суспільство впливають через:

- адвокацію (human rights, довілля, гуманітарні норми);
- моніторинг і «викриття» (звітність, факти, кейси);
- мережі та коаліції (кампанії, тиск на уряди/МО/бізнес);
- гуманітарну діяльність і довіру на місцях;
- експертність (policy papers, рекомендації).

Сильна сторона – довіра й моральна легітимність; слабка – залежність від фінансування, доступу до медіа та ризик політизації.

🔧 Практичне завдання: «Дизайн адвокаційної кампанії НУО (1 стор.)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Оберіть проблему (права людини/міграція/клімат/політв'язні/гуманітарна криза).
2. Заповніть план:
 - 🎯 мета (1 речення),

- аудиторія (Питання 2.,
- ключовий меседж (Питання 1.,
- докази (2: звіт/дані/свідчення),
- канали (Питання 3.,
- партнери (Питання 2.,
- ризики кампанії (Питання 2. + запобіжники.

3. Висновок: що важливіше для НУО – емоція чи доказ?

Вихід: one-page план.

Питання 5. Взаємодія офіційних та неофіційних каналів комунікації

Теоретичне пояснення

Офіційні канали: дипломатія, ноти, заяви, переговори, міжнародні організації. Неофіційні: track II (експертні діалоги), наукові мережі, бізнес-канали, діаспора, інфлюенсери, культурні проекти.

Чому взаємодія важлива:

- неофіційні канали можуть підготувати ґрунт для офіційних рішень;
- офіційні канали дають легітимність і формальне закріплення;
- у кризах неофіційні мережі інколи швидші, але більш ризиковані.

Підсумкове практичне завдання:

«Мапа екосистеми комунікації (актор → канал → ефект)»

Формат: групи 4–5.

Інструкція:

1. Виберіть міжнародну проблему (конфлікт/санкції/міграція/клімат).
2. Побудуйте карту з 12 вузлів (держави + МО + ТНК + НУО + медіа + інфлюенсери).
3. Позначте:
 - офіційні канали (суцільна лінія),
 - неофіційні (пунктир),
 - вузли легітимації (хто «надає вагу»),
 - вузли підсилення (хто «розганяє»).
4. Дайте 3 висновки:
 - хто задає порядок денний,
 - хто формує рамку,
 - хто здатен змінити поведінку.
5. Короткий висновок: де для держави більший ризик – у неофіційних каналах чи в платформах?

Вихід: схема + 8–10 речень висновку.

Питання для підсумкової рефлексії

1. Чому держава залишається ключовим комунікативним актором, навіть у добу платформ?

2. 🌐 Як міжнародні організації формують «мову легітимності» – і чому це впливає на держави?
3. 🏢 ТНК – це «нейтральні» провайдери чи політичні актори з власними інтересами?
4. 🤝 Чому НУО можуть бути ефективнішими за держави в певних кампаніях?
5. 🔗 Коли неофіційні канали є ресурсом, а коли – ризиком для зовнішньої політики?

ТЕМА 3. ВЛАДА, ІНФОРМАЦІЯ ТА ЦИФРОВИЙ ВПЛИВ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

Мета семінару

- розібрати концепт «м'якої сили» та інформаційного впливу як ресурсів влади поряд із військовими й економічними;
- пояснити «географію» цифрового впливу держав: інфраструктура, платформи, стандарти, мови, діаспори, мережі;
- навчитися розпізнавати **маніпулятивні технології** в міжнародній комунікації та відрізняти їх від легітимної стратегічної комунікації;
- зрозуміти, як **алгоритми** платформ формують політичний порядок денний (видимість, тренди, поляризація);
- проаналізувати **інформаційну асиметрію**: нерівність доступу до даних/платформ/уваги та її наслідки для світової політики.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: soft power, information power, narrative/framing, agenda-setting, platform power, data power, алгоритмічне підсилення, інформаційна асиметрія;
- аналізувати вплив держав і платформ за схемою: **ресурс** → **канал** → **аудиторія** → **ефект** → **ризик**;
- ідентифікувати маніпуляції (риторичні прийоми, бот-мережі, мікротаргетинг, deepfake);
- будувати карту цифрового впливу (актори, вузли, «пляшкові горлечка»);
- створювати короткі аналітичні продукти: профіль впливу, карта нарративу, алгоритмічний аудит на прикладі.

Питання 1. Концепт «м'якої сили» та інформаційного впливу

Теоретичне пояснення

М'яка сила (soft power) – здатність досягати бажаного через привабливість (цінності, культура, політичні інститути, стиль життя, репутація), а не через примус або купівлю лояльності.

Інформаційний вплив – ширше поняття: це системні дії, що змінюють:

- порядок денний (про що говорять),
- інтерпретації (як оцінюють),
- поведінку (підтримка, сумнів, нейтралітет).

Різниця (корисна для аналізу):

- soft power працює довго і через довіру;
- інформаційний вплив може бути як легітимним (публічна дипломатія), так і маніпулятивним (операції впливу).

Практичне завдання: «Soft power vs вплив: матриця розрізнення»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Створіть таблицю з 6 критеріїв:
 - джерело ресурсу,
 - інструменти,
 - часовий горизонт,
 - тип аудиторії,
 - ризики,
 - показники ефективності.
2. Заповніть для soft power і для інформаційного впливу.
3. Висновок: що складніше будувати – м'яку силу чи короткі кампанії впливу? чому?

Вихід: таблиця + 5–6 речень.

Питання 2. Географія цифрового впливу держав** Теоретичне пояснення**

Цифровий вплив має «географію», хоча й здається безкордонним. Він залежить від:

- інфраструктури (кабелі, дата-центри, супутники, хмари),
- стандартів і технологій (ОС, протоколи, шифрування),
- мов і культурних просторів (інформаційні регіони),
- діаспор і мереж (вузли поширення),
- платформ (де саме живе аудиторія),
- союзів і доступу до ринків (регуляторні режими).

Тому «географія» – це карта вузлів, каналів і залежностей.

** Практичне завдання: «Карта впливу держави (5 ресурсів)»**

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Оберіть державу (будь-яку).
2. Оцініть її вплив через 5 ресурсів:
 - платформи/медіа-присутність,
 - технологічні стандарти/екосистема,
 - інфраструктура/логістика даних,
 - мовно-культурний простір,
 - мережі партнерів/діаспора.
3. Для кожного ресурсу запишіть:
 - де він працює найсильніше (який регіон/аудиторія),
 - ключовий канал,
 - 1 вразливість.
4. Висновок: чи цифровий вплив цієї держави глобальний чи регіональний?

Вихід: карта + 6–8 речень висновку.

Питання 3. Маніпулятивні технології у міжнародній комунікації

Теоретичне пояснення

Маніпуляція – це спроба отримати результат, **підміняючи** вільне інформоване рішення аудиторії. Типові інструменти:

- риторичні прийоми (фальшива дилема, «усі знають», підміна причинності);
- емоційні тригери (страх/гнів/припинення);
- фабрикація «доказів» (монтаж, вирвані цитати);
- бото-мережі та координована поведінка;
- мікротаргетинг і прихована політична реклама;
- синтетичні медіа (deepfake) – як фактор недовіри.

Важливо: не кожна пропаганда = дезінформація, але дезінформація завжди маніпулятивна.

Практичне завдання: «Детектор маніпуляцій (10 маркерів)»

Формат: індивідуально.

Інструкція:

1. Візьміть 6 коротких повідомлень (пости/заголовки) на міжнародну тему.
2. Позначте маркери маніпуляцій (мінімум 10 можливих): узагальнення, «ворог», фальшива дилема, ад-хомінем, змова, псевдоексперт, підміна фактів, монтаж, емоційний шантаж, «доказ без джерела».
3. Для кожного повідомлення запишіть:
 - що саме є маніпуляцією (1 речення),
 - як це перевірити (яке джерело/крок).
4. Висновок: які 2 маркери найчастіше зустрічаються?

Вихід: таблиця «повідомлення → маркер → як перевірити».

Питання 4. Алгоритмічні механізми формування політичного порядку денного

Теоретичне пояснення

Алгоритми платформ впливають на політику через:

- **видимість** (що потрапляє в стрічку/рекомендації),
- **підсилення взаємодії** (емоційний/конфліктний контент часто «вигідніший» платформі),
- **тренди та «вікна уваги»** (що вважається важливим сьогодні),
- **мікросегментацію** (кожен бачить «свою» версію реальності),
- **модерацію** (що дозволено, що обмежено).

Результат: порядок денний стає більш фрагментованим і інколи більш поляризованим.

Практичне завдання: «Алгоритмічний аудит (без техніки)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть політичну тему (санкції/війна/міграція/економіка).
 2. Опишіть, як алгоритм може змінити сприйняття:
 - що потрапить у «топ» (3 типи контенту),
 - кого підсилить (2 типи акторів),
 - які фрейми домінуватимуть (Питання 2.,
 - які ризики (Питання 2. – поляризація/дезінформація/ехо-камера.
 3. Запропонуйте 3 інструменти зниження ризиків:
 - прозорість реклами,
 - маркування,
 - diversified feeds/медіагігієна,
 - модерація і апеляції (за потреби).
 4. Висновок: чи алгоритм більше «підсилює реальність» чи «конструює її»?
- Вихід:** короткий аналіз (до 1 стор.).

Питання 5. Інформаційна асиметрія у глобальній системі

Теоретичне пояснення

Інформаційна асиметрія – нерівність доступу до:

- даних і аналітики,
- глобальних платформ і аудиторій,
- інфраструктури та стандартів,
- ресурсів для моніторингу й контркомунікації.

Наслідки для світової політики:

- одні актори можуть швидше формувати порядок денний;
- слабші держави стають залежними від чужих платформ/стандартів;
- зростає роль «інформаційних посередників» (платформ і медіа);
- нерівність посилює геополітичну нерівність.

Підсумкове практичне завдання: «Матриця асиметрії (актор → ресурс → перевага → вразливість)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Оберіть 3 актори:
 - технологічний лідер,
 - регіональний гравець,
 - середня/мала держава.
2. Для кожного визначте:
 - 3 інформаційні ресурси (дані/платформи/медіа/кадри/аналітика),
 - 2 переваги,
 - 2 вразливості,
 - 2 політики зменшення асиметрії (коаліції, стандарти, кібер, медіаграмотність, власні інституції).
3. Висновок: чи асиметрія зменшується технологіями чи навпаки посилюється?

Вихід: матриця + 6–8 речень висновку.

Питання для підсумкової рефлексії

1. Де межа між м'якою силою та маніпулятивним впливом?
2. Чи є цифровий вплив «безкордонним», чи він має чітку географію вузлів і залежностей?
3. Які маніпулятивні технології найнебезпечніші саме в міжнародному вимірі – і чому?
4. Алгоритми – нейтральні посередники чи політичний фактор?
5. Хто більше виграє від інформаційної асиметрії: держави-лідери чи платформи?

ТЕМА 4. ЦИФРОВА ДЕМОКРАТІЯ: ТРАНСФОРМАЦІЯ УЧАСТІ ТА ЛЕГІТИМНОСТІ

Мета семінару

- пояснити, як **електронне урядування** може працювати як інструмент демократизації (прозорість, підзвітність, доступність);
- проаналізувати онлайн-участь громадян і відрізнити **реальний вплив** від **імітації участі**;
- розібрати цифрові вибори (е-голосування/цифрові компоненти виборів) і виклики прозорості та довіри;
- осмислити **демократичну легітимність** у цифрову епоху: хто «дає мандат», як формується довіра, що руйнує легітимність;
- виявити ризики цифрової авторитаризації (нагляд, цензура, керування через дані) і інструменти запобігання.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: e-government, e-democracy, цифрова участь, deliberation, legitimacy, trust, digital identity, algorithmic governance, surveillance;
- оцінювати інструменти участі за «драбиною участі» (інформування → консультації → співтворення → співуправління);
- аналізувати ризики е-виборів (кібербезпека, аудит, спостереження, прозорість);
- готувати короткі аналітичні продукти: аудит інструменту участі, матриця ризиків, policy brief;
- аргументовано дискутувати про баланс: зручність ↔ безпека ↔ права ↔ довіра.

Питання 1. Електронне урядування як інструмент демократизації

Теоретичне пояснення

Е-урядування сприяє демократизації, коли воно:

- зменшує бюрократичні бар'єри (доступність послуг);
- підвищує прозорість (відкриті дані, публічні реєстри в межах закону);
- знижує корупційні ризики (менше «контакту» з чиновником);
- підсилює підзвітність (цифровий слід рішень, трекінг звернень).

Але е-урядування не гарантує демократію автоматично: за відсутності контролю може посилювати нерівність, нагляд і недовіру через збої або витоки.

Практичне завдання: «Карта демократизаційного ефекту (4 механізми)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть 1 державну цифрову реформу (е-закупівлі, е-послуги, е-реєстри, е-митниця).
2. Для кожного з 4 механізмів напишіть «як працює» + «який ризик»:
 - прозорість,
 - підзвітність,
 - доступність,
 - антикорупційний ефект.
3. Висновок (5–6 речень): за яких умов реформа реально підсилює демократію?

Вихід: таблиця + висновок.

Питання 2. Онлайн-участь громадян у політичних процесах

Теоретичне пояснення

Онлайн-участь охоплює:

- е-петиції,
- е-консультації,
- бюджети участі,
- краудсорсинг документів,
- civic tech-платформи контролю,
- онлайн-обговорення.

Ключова проблема – **рівень впливу**. Часто участь зупиняється на рівні «консультацій» без реальних зобов'язань влади. Ознаки реального впливу:

- прозорі правила,
- обов'язок відповіді/розгляду,
- звіт «що враховано/що відхилено і чому»,
- можливість апеляції.

Практичне завдання: «Аудит інструменту участі (7 питань)»

Формат: малі групи.

Інструкція:

Оберіть інструмент онлайн-участі й відповідайте на 7 питань:

1. хто може брати участь і які бар'єри?
2. як перевіряється доброчесність (ідентифікація, антибот)?
3. що саме вирішує участь (який обсяг впливу)?
4. які правила відбору пропозицій?
5. який результат вимірюваний?
6. чи є звітність/фідбек?
7. які ризики маніпуляцій і як їх зменшити?

Вихід: чек-лист + 3 рекомендації.

Питання 3. Цифрові вибори та виклики прозорості

Теоретичне пояснення

«Цифрові вибори» – це:

- е-голосування (повністю або частково),

- цифрові реєстри виборців,
- електронний підрахунок/передача даних,
- цифрові кампанії та політична реклама.

Виклики прозорості:

- кібербезпека (злам, DDoS, компрометація);
- аудит і верифікація (чи можна перевірити результат незалежно?);
- довіра (суспільство має розуміти процес);
- рівність доступу (цифровий розрив);
- маніпуляції інформаційного середовища (боти, таргетинг, deepfake).

Практичне завдання: «Threat modeling виборів (актив → загроза → наслідок → захист)»

Формат: групи 4–5.

Інструкція:

1. Перелічіть 6 активів виборчого процесу (реєстр, комісії, результати, комунікації, сайт, логістика).
2. Для кожного:
 - 2 загрози (технічні + соціальна інженерія),
 - 1 наслідок (технічний + політичний),
 - 2 заходи захисту (організаційний + технічний).
3. Позначте 2 найбільш критичні точки.
4. Висновок: що важливіше для довіри – безпека чи прозорий аудит?

Вихід: таблиця + висновок.

Питання 4. Демократичний легітимізм у цифрову епоху

Теоретичне пояснення

Легітимність – це прийняття влади як законної і «такої, що має право ухвалювати рішення». У цифрову епоху легітимність залежить від:

- прозорості та пояснюваності рішень,
- чесності процедур (вибори/консультації/розподіл ресурсів),
- довіри до даних і інституцій,
- відчуття справедливості (інклюзивність, відсутність дискримінації алгоритмами),
- комунікації (як влада пояснює і слухає).

Цифровізація може підсилити легітимність через сервіс і відкритість, але може й зруйнувати її через скандали з даними, непрозорі алгоритми або «імітацію участі».

Практичне завдання: «Модель легітимності (процедура–результат–довіра)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть 1 цифрову практику (е-петиції, онлайн-консультації, цифрові сервіси).

2. Проаналізуйте по 3 блоках:

- **процедурна легітимність** (правила і прозорість),
- **результативна** (чи дає результат),
- **довіра** (як це сприймають громадяни).

3. Для кожного блоку дайте:

- 1 індикатор (як виміряти),
- 1 ризик (що руйнує),
- 1 спосіб посилення.

4. Висновок: який блок найкрихітчий і чому?

Вихід: таблиця + 5–6 речень.

Питання 5. Ризики цифрової авторитаризації

Теоретичне пояснення

Цифрова авторитаризація – використання технологій для:

- наднагляду (масове збирання даних, стеження),
- цензури/контролю контенту,
- маніпулятивного управління інформацією,
- «соціального скорингу» або дискримінаційних практик,
- придушення опозиції та громадянського суспільства.

Вона часто маскується під «ефективність» і «безпеку». Запобіжники:

- правові гарантії приватності,
- незалежні інститути контролю,
- прозорість алгоритмів і аудит,
- сильне громадянське суспільство і медіа.

Підсумкове практичне завдання: «Радар ризиків авторитаризації (6 ризиків + запобіжники)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Визначте 6 ризиків (мінімум):

- 2 правові (безконтрольний збір даних, відсутність апеляції),
- 2 технологічні (непрозорі алгоритми, централізація реєстрів),
- 2 політичні (цензура, вибіркоче правозастосування).

2. Для кожного ризику запишіть:

- індикатор (як помітити),
- запобіжник (закон/інституція/процедура),
- «червону лінію» (коли ситуація стає небезпечною).

3. Висновок: які 2 запобіжники є базовими в демократичній системі?

Вихід: таблиця/схема + висновок.

Питання для підсумкової рефлексії

1. Чи може е-урядування зробити державу демократичнішою без інституційних реформ?
2. Де найчастіше виникає «імітація участі» і як її розпізнати?

3. Яка умова є критичною для цифрових виборів: кібербезпека, аудит чи суспільна довіра?
4. Що сильніше впливає на легітимність у цифрову епоху: результати сервісів чи прозорість процедур?
5. Як відрізнити цифрову безпеку від цифрової авторитаризації?

ТЕМА 5. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ

Мета семінару

- засвоїти поняття **стратегічних комунікацій (StratCom)** та їх місце у зовнішній політиці;
- розібрати, як держави вибудовують **національні комунікаційні стратегії** (цілі, аудиторії, інституції, протоколи);
- навчитися аналізувати інформаційну підтримку зовнішньої політики: меседжі, докази, канали, «вікна уваги»;
- зрозуміти принципи **репутаційного менеджменту** держави (довіра, послідовність, «репутаційний капітал»);
- відпрацювати практику **антикризових комунікацій** у міжнародному вимірі (реакція на атаки/інциденти/скандали).

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: StratCom, public diplomacy, narrative/framing, message discipline, facts & proof, crisis comms, reputation risk;
- оцінювати комунікаційні стратегії держав за схемою: **мета → аудиторія → меседж → інструменти → інституції → метрики → ризики**;
- створювати меседж-пакет (головний меседж + підмеседжі + докази + Q&A);
- робити короткий аналітичний продукт: паспорт стратегії, матриця репутаційних ризиків, план кризового реагування;
- аргументовано обговорювати баланс: переконливість ↔ правдивість ↔ швидкість ↔ дипломатичні ризики.

Питання 1. Поняття та принципи стратегічних комунікацій

Теоретичне пояснення

Стратегічні комунікації – це узгоджене використання комунікації державою для досягнення політичних цілей. Ключове: це **не окремий пост чи пресреліз**, а система.

Базові принципи StratCom:

- **цілеспрямованість** (комунікація підтримує політику, а не замінює її);
- **єдність меседжів** (message discipline між інституціями);
- **доказовість** (facts & proof);
- **аудиторієцентричність** (різні аудиторії – різні меседжі й тон);
- **таймінг** (вікно уваги та швидкість реакції);
- **повторюваність** (послідовність);
- **вимірюваність** (метрики не лише «лайки», а зміна сприйняття/дії);
- **стійкість до атак** (протоколи криз і дезінформації).

 **Практичне завдання: «StratCom-формула
(мета → аудиторія → меседж → доказ)»**

Формат: пари.

Інструкція:

1. Викладач задає зовнішньополітичну ситуацію (переговори/санкції/інцидент/гуманітарна ініціатива).
2. Заповніть формулу:
 - мета (1 речення),
 - 2 аудиторії (хто саме),
 - головний меседж (1 речення),
 - 3 докази (факти/документи/дії),
 - 2 ризики (ескалація, юридичні наслідки, перекручення).
3. Висновок: що робить меседж «стратегічним», а не просто інформаційним?

Вихід: one-page формула.

Питання 2. Національні комунікаційні стратегії держав

 Теоретичне пояснення

Національна комунікаційна стратегія – це рамка, яка відповідає на:

- що ми просуваємо (наративи/цінності/позиції),
- кому (аудиторії: партнери, нейтральні, опоненти, діаспора),
- де (канали: дипломатія, медіа, платформи, культурні інституції),
- ким (інституції та спікери),
- як міряємо (KPI),
- як захищаємося (кризи, фейки, кіберризики).

Різниця моделей:

- **централізована** (сильна координація, ризик бюрократії),
- **мережева** (гнучка, ризик розрізненості).

 Практичне завдання: «Паспорт національної стратегії (10 блоків)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

Оберіть будь-яку державу (або умовну «державу Х») і заповніть 10 блоків:

1. мета зовнішньої комунікації
2. 3 ключові аудиторії
3. 3 ключові наративи
4. 3 інструменти (медіа/дипломатія/культура/цифрові)
5. інституції та координація (хто «центр»)
6. спікери (2–Питання 3.
7. «доказова база» (які дані/факти даємо)
8. ризики (Питання 3.
9. кризовий протокол (1 абзац)
10. KPI (5 показників)

Вихід: паспорт (1 стор.) + короткий висновок (5 речень): централізація чи мережевість?

Питання 3. 📌 Інформаційна підтримка зовнішньої політики

Теоретичне пояснення

Інформаційна підтримка – це «супровід політики»:

- пояснити рішення (why),
- показати вигоди/ризики,
- сформулювати коаліційну підтримку,
- зменшити простір для маніпуляцій,
- забезпечити керованість у кризі.

Ключові компоненти:

- меседжі + докази,
- Q&A для складних питань,
- робота з медіа/експертами/партнерами,
- план комунікації в часі (до/під час/після події).

Практичне завдання: «Меседж-пакет для зовнішньої політики (statement + Q&A)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть тему: санкції / угода / оборонна допомога / вступ до організації / гуманітарна операція.
2. Підготуйте:
 - 📄 коротку заяву (120–160 слів),
 - ? 6 Q&A (по 2–3 речення відповіді),
 - 📄 3 «докази» (посилання на документ/цифру/подію).
3. Висновок: які 2 питання журналістів є найбільш «ризиковими» і чому?

Вихід: заява + Q&A.

Питання 4. 🌟 Репутаційний менеджмент держави

Теоретичне пояснення

Репутаційний менеджмент – довга робота з довірою. Він включає:

- **послідовність** (не суперечити собі),
- **передбачуваність** (виконання зобов'язань),
- **доказовість** (цифри, прозорі процедури),
- **мережі довіри** (партнери, університети, діаспора, бізнес),
- **управління ризиками** (швидке реагування, мінімізація шкоди).

Репутація формується не лише комунікацією, а й реальними політиками; комунікація робить політики «видимими» і зрозумілими.

Практичне завдання: «Матриця репутаційних ризиків (ризик → тригер → наслідок → відповідь)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Виберіть державу або умовну «державу Х».
2. Складіть 6 репутаційних ризиків (мінімум по Питання 2.):

- політичні (скандал, конфлікт),
 - безпекові (інцидент, витік),
 - гуманітарні/ціннісні (права людини, дискримінація),
 - економічні (корупція, інвестризики).
3. Для кожного запишіть:
- тригер (що «запускає»),
 - наслідок (для партнерів/інвесторів/суспільства),
 - відповідь (фактологія + дія + комунікація).
4. Висновок: які 2 ризики найчастіше «переростають» у міжнародну кризу?
- Вихід:** матриця + висновок.

Питання 5. Антикризисні комунікації у міжнародному вимірі

Теоретичне пояснення

Антикризові комунікації – це управління довірою під час міжнародних інцидентів: провокацій, звинувачень, витоків, інформаційних атак. Принципи:

- швидкість + точність (не вигадувати);
- один центр фактів і узгоджені спікери;
- робота з партнерами паралельно з публічною реакцією;
- факти + контекст + наступні кроки;
- повторюваність ключових тез.

Типова помилка: «відбиватися емоціями» або «мовчати занадто довго».

Підсумкове практичне завдання: «Антикризовий пакет (24 години)»

Формат: групи 4–5.

Ситуація (умовно): міжнародний інцидент (звинувачення, фейк, витік, провокація).

Інструкція:

1. Складіть план на 24 години:
 - 0–60 хв: верифікація, координація, чернетка позиції,
 - 1–6 год: заява + Q&A, контакт із партнерами/платформами,
 - 6–24 год: докази, інтерв'ю, оновлення, моніторинг.
2. Напишіть заяву (120–160 слів) + 6 Q&A.
3. Додайте 5 «не можна» (що руйнує довіру): звинувачення без доказів, ескалація, іронія, приховування очевидного тощо.
4. Визначте 3 метрики успіху антикризової комунікації (не лише охоплення).

Вихід: пакет документів на 1–2 сторінки.

Питання для підсумкової рефлексії

1. Чому StratCom – це «система», а не «відділ SMM»?
2. Яка модель стратегії ефективніша: централізована чи мережева – і в яких умовах?

3. 📢 Чи може інформаційна підтримка змінити зовнішньополітичний результат без матеріальних ресурсів?
4. ☀️ Чи можливо «управляти репутацією» без управління реальними політиками?
5. 🚂 Що важливіше у кризі: швидкість реакції чи повна доказовість – і як поєднати?

ТЕМА 6. ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ТА ГІБРИДНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАГРОЗИ

Мета семінару

- визначити поняття **інформаційної війни** та «гібридних» інформаційних загроз у міжнародних відносинах;
- навчитися розрізняти **фейки, маніпуляції, наративи та інформаційні операції** (і як вони працюють на рівні аудиторій);
- зрозуміти роль **кіберзагроз** як частини інформаційного протистояння (атаки на інфраструктуру, витоки, делегітимація);
- проаналізувати інструменти **державної протидії дезінформації** (resilience, debunking, disruption) та межі «регулювання»;
- оцінити основні напрями **міжнародного регулювання інформаційної безпеки** (норми, співпраця, платформи, права людини).

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: інформаційна війна, дезінформація/місінформація, інформаційна операція, стратегічний наратив, OSINT, атрибуція, кіберінцидент, гібридні загрози;
- ідентифікувати маніпулятивні маркери та будувати «карту наративу»;
- відрізняти технічні кіберзагрози від інформаційних ефектів (довіра/легітимність);
- проектувати базову модель державної відповіді (0–60 хв / 24 год / 7 днів);
- аргументовано дискутувати про межі регулювання: безпека ↔ свобода слова ↔ прозорість платформ.

Питання 1. Поняття інформаційної війни

Теоретичне пояснення

Інформаційна війна – системне використання інформації для досягнення політичних/стратегічних цілей у конфлікті. Вона включає:

- вплив на сприйняття (хто правий/винний),
- підрив довіри до інститутів,
- деморалізацію,
- розкол суспільства,
- вплив на рішення союзників/нейтральних аудиторій.

Важливо: інформаційна війна не завжди означає повну брехню – часто це **рамкування фактів**, вибір «вигідних» тем і повторюваність меседжів.

Практичне завдання: «Ознаки інформаційної війни (5 критеріїв)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Сформулюйте 5 критеріїв, які відрізняють інформаційну війну від звичайної політичної дискусії:
 - системність/тривалість,

- стратегічна мета,
 - координація мереж,
 - повторювані наративи,
 - цільові аудиторії та поведінковий ефект.
2. До кожного критерію додайте короткий приклад (1 речення).
 3. Висновок: який критерій найважче довести аналітично?
- Вихід:** список + 4–5 речень.

Питання 2. 🧠 Фейки та наративи як інструмент впливу

Теоретичне пояснення

- **Фейк** – конкретне неправдиве/оманливе повідомлення (подія/факт).
- **Наратив** – ширша історія, яка пояснює світ («хто ворог», «чому так сталося», «що треба робити»). Наративи можуть складатися з правди + перекручень + домислів.

Найнебезпечніші кампанії працюють саме на рівні наративів: навіть якщо один фейк спростували, наратив залишається.

Практичне завдання: «Карта наративу (меседж → емоція → «доказ» → дія)»

Формат: малі групи.

Інструкція:

1. Візьміть 6–8 повідомлень на одну міжнародну тему.
2. Визначте:
 - 🧠 головний наратив (1–2 речення),
 - 😬 емоційний гачок (страх/гнів/приниження/іронія),
 - 📄 «доказ», який подають (цифра/відео/експерт),
 - 🎯 поведінкову мету (що мають робити люди: не довіряти, протестувати, відмовитись підтримувати).
3. Додайте 3 маркери маніпуляції та 3 кроки перевірки (як спростувати/підтвердити).

Вихід: карта на 1 сторінку.

Питання 3. 🌐 Кіберзагрози у міжнародних відносинах

Теоретичне пояснення

Кіберзагрози в міжнародних відносинах – це не лише «злам», а й **політичний ефект**:

- атаки на критичну інфраструктуру (енергія, транспорт, фінанси),
- витоки даних (компромат, підлив довіри),
- DDoS як інструмент тиску й хаосу,
- компрометація комунікацій дипломатів/посадовців,
- supply chain атаки (через підрядників).

Кібердія часто підтримує інформаційну операцію («дивіться, держава слабка/бреше»).

 **Практичне завдання: «Зв'язка
«кіберінцидент → інформаційний ефект»»**

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть тип кібератаки (витік / DDoS / злам реєстру / атака на інфраструктуру).
2. Заповніть ланцюг із 5 кроків: **інцидент → технічний наслідок → медійне висвітлення → наратив/фрейм → політичний ефект (довіра/легітимність/рішення).**
3. Додайте 2 протидії: технічну і комунікаційну.
4. Висновок: що важче відновити – системи чи довіру?

Вихід: схема + 5–6 речень.

Питання 4. Протидія дезінформації на державному рівні

 Теоретичне пояснення

Державна протидія зазвичай поєднує три блоки:

1. **Resilience (стійкість)** Медіаграмотність, довіра до інституцій, прозорість, попередження (prebunking).
2. **Detect & debunk (виявлення й спростування)** Моніторинг, фактчек, швидкі Q&A, публікація доказів.
3. **Disrupt & contain (обмеження поширення)** Співпраця з платформами, демонетизація, блокування бот-мереж, юридичні інструменти (обережно – щоб не перейти межу цензури).

Сильна політика завжди має: координацію інституцій, протоколи, єдиний центр фактів і комунікації.

 Практичне завдання: «Модель реагування 0–60 хв / 24 год / 7 днів»

Формат: групи 4–5.

Інструкція:

1. Уявіть інформаційну атаку (фейк + масове поширення).
2. Складіть план реагування:
 - 0–60 хв: верифікація, збір доказів, координація, чернетка меседжу;
 - 24 год: заява + Q&A, робота з медіа/платформами/партнерами;
 - 7 днів: контрнатив, звітність, відновлення довіри, уроки.
3. Додайте:
 - 1 коротку заяву (100–140 слів),
 - 6 Q&A,
 - 3 «не можна» (помилки, що руйнують довіру).
4. Висновок: що важливіше – спростувати чи «перепрошити» наратив?

Вихід: план + заява + Q&A.

Питання 5. Міжнародне регулювання інформаційної безпеки

Теоретичне пояснення

Міжнародне регулювання інформаційної безпеки складне через різні підходи держав до:

- свободи слова,
- суверенітету й контролю інтернету,
- ролі платформ,
- атрибуції і відповідальності за кібератаки.

Реалістичний шлях – не одна «світова конвенція», а комбінація:

- норм поведінки (soft law),
- регіональних режимів,
- співпраці CERT/CSIRT,
- угод про кіберзлочинність і взаємодопомогу,
- стандартів прозорості реклами/платформ (де можливо).

Підсумкове практичне завдання: «Сценарії міжнародного режиму інформаційної безпеки – 2035»

Формат: 3 групи.

Сценарії:

1. мінімальні глобальні норми + співпраця інцидент-реагування
2. фрагментація: «інформаційні блоки» з різними режимами і стандартами
3. співрегулювання: держави + платформи + громадськість (гібридна модель)

Інструкція:

1. Опишіть 5 характеристик сценарію (права, безпека, платформи, торгівля, довіра).
2. Назвіть 3 вигодонабувачі й 3 ті, хто програє.
3. Вкажіть 3 тригери, які ведуть до сценарію.
4. Дайте 5 рекомендацій для демократичної держави: як діяти, щоб зберегти безпеку і свободу слова.

Вихід: 1 стор. + 3-хв презентація.

Питання для підсумкової рефлексії

1. Чи можлива «перемога» в інформаційній війні, чи це завжди боротьба за стійкість?
2. Чому наративи часто сильніші за спростування окремих фейків?
3. Що є критичнішим у кіберінциденті: технічна шкода чи удар по довірі?
4. Де межа між протидією дезінформації та цензурою?
5. Чи можливе глобальне регулювання інформаційної безпеки без спільних цінностей?

Тема 7. Соціальні медіа та глобальний політичний дискурс

Мета семінару

- зрозуміти, як соціальні мережі стали **новим дипломатичним каналом** (public diplomacy в реальному часі);
- пояснити механізми формування **міжнародної громадської думки** в платформному середовищі;
- проаналізувати політичну мобілізацію через цифрові платформи: можливості, обмеження, побічні ефекти;
- розібрати роль алгоритмів у впливі на політичну свідомість (видимість, ехо-камери, поляризація);
- сформувати практичне розуміння **цифрової етики** міжнародної комунікації (межі, відповідальність, права, безпека).

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: цифрова дипломатія, public diplomacy, agenda-setting, framing, network diffusion, algorithmic amplification, політична мобілізація, цифрова етика;
- аналізувати офіційні та неофіційні дипломатичні комунікації в соцмережах (цілі, аудиторії, тон, докази);
- розкласти мобілізацію на компоненти: тригер → наратив → мережа → дія → результат;
- оцінювати ризики алгоритмів і пропонувати запобіжники;
- будувати етичні рекомендації для міжнародної цифрової комунікації (держави/НУО/медіа).

Питання 1. Соціальні мережі як новий дипломатичний канал

Теоретичне пояснення

Соцмережі стали дипломатичним каналом, бо:

- дають прямий доступ до іноземної аудиторії без посередників;
- працюють у реальному часі (швидка реакція/сигнали);
- дозволяють будувати «людську» присутність дипломатії (довіра);
- створюють можливість адвокації, мобілізації підтримки, комунікації з діаспорою.

Ризики:

- ескалація через емоційні повідомлення,
- виривання з контексту, мемізація,
- залежність від правил платформ (модерація, блокування),
- безпекові ризики (злам акаунтів, фішинг).

Практичне завдання: «Аудит дипломатичного акаунта (8 критеріїв)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть офіційний акаунт МЗС/посольства/дипломата (реальний або умовний).

2. Оцініть 8 критеріїв (✓ / ⚠ / ✗ + 1 фраза):

- чітка аудиторія,
- узгодженість меседжів,
- мультимовність,
- доказовість (посилання, факти),
- дипломатичний тон,
- взаємодія (Q&A, відповіді),
- кризові реакції,
- управління ризиками (фейки/злам/маніпуляції).

3. Запропонуйте 5 покращень на 14 днів.

Вихід: чек-лист + план покращень.

Питання 2. 🌐 Формування міжнародної громадської думки

📖 Теоретичне пояснення

Міжнародна громадська думка формується через:

- **agenda-setting** (які теми «всі обговорюють»);
- **framing** (яка інтерпретація стає домінантною);
- **конкуренцію наративів** (різні «історії» про одну подію);
- **ефект авторитетів** (медіа, експерти, міжнародні організації);
- **мережеве підсилення** (інфлюенсери, спільноти, діаспори).

Особливість соцмереж: думка часто формується не через «повний текст», а через короткі фрагменти (заголовок, відео, мем).

🔧 Практичне завдання: «Фрейм-аналіз (10 заголовків/постів)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Візьміть 10 заголовків/постів на одну міжнародну тему.
2. Для кожного визначте:
 - тема,
 - тональність (позитив/нейтр/негатив),
 - фрейм (криза/загроза/реформа/успіх тощо),
 - «винний/герой» (хто поданий ключовим актором).
3. Висновок: який фрейм домінує і як він може вплинути на міжнародну позицію держав?

Вихід: таблиця + 6–7 речень висновку.

Питання 3. 📢 Політична мобілізація через цифрові платформи

📖 Теоретичне пояснення

Соцмережі можуть мобілізувати:

- на підтримку політичних рішень або протестів,
- на донорські/гуманітарні кампанії,
- на міжнародні кампанії солідарності.

Механіка мобілізації: **тригер** → **наратив** → **мережа поширення** → **заклик до дії** → **офлайн/політичний ефект**.

Побічні ефекти:

- поляризація,
- радикалізація,
- «flash activism» без сталого результату,
- маніпуляції/боти.

Практичне завдання: «Схема мобілізації (5 елементів)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Оберіть тип кейсу (узагальнено): протест, кампанія солідарності, виборча мобілізація.
2. Опишіть 5 елементів:
 - ⚡ тригер,
 - 🧠 наратив,
 - 🕸 мережеві вузли (хто поширює),
 - 🎯 дія (що робить аудиторія),
 - 📌 результат (короткий/довгий).
3. Додайте ⚠ 3 ризики маніпуляції та 3 запобіжники.
4. Висновок: що визначає успіх мобілізації – емоція, організація чи довіра?

Вихід: схема + висновок.

Питання 4. 🌱 Алгоритми та їх вплив на політичну свідомість

Теоретичне пояснення

Алгоритми впливають на політичну свідомість через:

- підбір контенту (що ми бачимо),
- підсилення взаємодії (емоційне «виграє»),
- створення ехо-камер,
- фрагментацію реальності (кожен живе у своєму інформаційному «мікросвіті»),
- тренди і «вікна уваги».

Це впливає на:

- поляризацію,
- радикалізацію,
- сприйняття легітимності інститутів,
- готовність до компромісу.

Практичне завдання: «Алгоритмічний ризик-профіль (3 ризики + 3 рішення)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Для міжнародної теми оберіть 3 алгоритмічні ризики (ехо-камера, радикалізація, підсилення фейків, «втома», хейт-спіралі).
2. Для кожного запропонуйте 1 рішення на рівні:
 - платформи (прозорість/маркування/модерація),
 - держави/інституцій (комунікація/освіта/регулювання),

- користувача/суспільства (медіагігієна, різноманіття джерел).

3. Висновок: чи можна зробити алгоритми «політично нейтральними»?

Вихід: таблиця + 5 речень.

Питання 5. Цифрова етика міжнародної комунікації

Теоретичне пояснення

Цифрова етика в міжнародній комунікації – це питання:

- правдивості й доказовості,
- поваги до людської гідності (уникати дегуманізації),
- захисту приватності й персональних даних,
- відповідальності за наслідки (ескалація, паніка, насильство),
- прозорості політичної реклами й спонсорованого контенту,
- справедливості модерації та права на апеляцію.

Етика важлива, бо «перемога» ціною втрати довіри довго не тримається.

Підсумкове практичне завдання: «Етичний кодекс міжнародної комунікації (10 правил)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Складіть 10 правил для міжнародного комунікатора (державного або НУО):
 - 3 правила про правдивість/докази,
 - 3 про приватність/безпеку,
 - 2 про недопущення дегуманізації/хейту,
 - 2 про прозорість реклами/партнерств.
2. Додайте 3 «складні дилеми» (коли етика конфліктує з ефективністю) і як би ви діяли.
3. Висновок: яке правило найважче виконувати під час конфлікту?

Вихід: кодекс + дилеми (1 стор.).

Питання для підсумкової рефлексії

1. Соцмережі – це дипломатичний канал чи поле конфлікту? Чи можна поєднати обидва?
2. Хто сильніше формує міжнародну думку: медіа, платформи чи держави?
3. Чи мобілізація в соцмережах частіше створює реальні зміни, чи короткі «спалахи»?
4. Алгоритми більше підсилюють поляризацію чи можуть сприяти деліберації?
5. Де межа етичної міжнародної комунікації під час війни/кризи?

ТЕМА 8. ГЛОБАЛЬНІ ЦИФРОВІ ПРОЦЕСИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПОРЯДКУ

Мета семінару

- пояснити, як **глобалізація цифрових платформ** змінює структуру влади й комунікації у світі;
- розібрати **цифровий суверенітет** як політичну стратегію (безпека, економіка, права);
- проаналізувати **технологічну конкуренцію** світових центрів сили (стандарти, інфраструктура, чипи, ШІ, дані);
- розкрити зв'язок між демократією та **цифровою нерівністю** (розриви доступу/кадрів/інфраструктури/прав);
- сформулювати уявлення про сценарії **нового інформаційного порядку** і наслідки для середніх/малих держав.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: платформізація, platform power, data power, splinternet, цифровий суверенітет, технонаціоналізм, технологічні блоки, цифрова нерівність;
- аналізувати цифрові процеси за схемою: **актор → ресурс → канал → ефект → ризик**;
- порівнювати моделі (відкритий інтернет vs фрагментація vs платформна гегемонія);
- готувати короткий аналітичний продукт: матриця залежностей, карта технологічної конкуренції, сценарний прогноз;
- аргументувати позицію щодо балансу: безпека ↔ відкритість ↔ інновації ↔ права.

Питання 1. Глобалізація цифрових платформ

Теоретичне пояснення

Глобалізація платформ – це ситуація, коли обмін інформацією, торгівля, комунікація та навіть частина державних функцій проходять через кілька великих екосистем. Платформи стають глобальними «вузлами», бо:

- мають мережевий ефект (чим більше користувачів – тим більша цінність);
- концентрують дані та аналітику;
- задають правила доступу (модерація, реклама, алгоритми);
- контролюють інфраструктурні рівні (хмари, магазини застосунків, платежі).

Для міжнародного порядку це означає: частина влади переходить до акторів, які не є державами.

Практичне завдання: «Карта платформи як «вузла влади» (6 блоків)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть тип платформи: соцмережа/відеоплатформа/маркетплейс/хмара.
 2. Заповніть 6 блоків:
 - інфраструктура,
 - дані,
 - правила,
 - монетизація,
 - міжнародні конфлікти (де стикається з державами),
 - ризики (для демократії/безпеки/ринку).
 3. Висновок: у чому головний механізм впливу цієї платформи?
- Вихід:** таблиця + 5–6 речень.

Питання 2. Цифровий суверенітет держав

Теоретичне пояснення

Цифровий суверенітет – прагнення держави контролювати критичні цифрові ресурси:

- дані (де зберігаються, хто має доступ),
- інфраструктуру (мережі, дата-центри, хмари),
- стандарти (протоколи, сертифікації),
- платформи (правила, модерація, реклама),
- кіберстійкість (захист критичних систем).

Ключова дилема: як посилити контроль і стійкість, не перетворивши це на ізоляцію або обмеження прав.

Практичне завдання: «Трикутник політики (суверенітет–права–інновації)»

Формат: індивідуально.

Інструкція:

1. Намалуйте трикутник: суверенітет – права – інновації.
2. Розмістіть 6 інструментів: локалізація даних, державна хмара, відкриті стандарти, шифрування, регулювання платформ, кіберрезерви.
3. Для кожного – «виграш/втрата».
4. Висновок: яка конфігурація найбільш життєздатна для демократичної держави?

Вихід: схема + короткий висновок.

Питання 3. Технологічна конкуренція світових центрів сили

Теоретичне пояснення

Технологічна конкуренція – це боротьба за:

- виробництво й контроль чипів та обладнання,
- ІІІ (дані + обчислення + кадри),
- кіберспроможності,
- стандарти (які стають «правилами ринку»),
- ланцюги постачання (supply chain),
- доступ до ринків і екосистем.

Комунікаційний аспект: конкуренція йде не тільки «залізом», а й через наративи: хто «інноваційний», хто «загроза», хто «надійний партнер».

Практичне завдання: «Карта технологічної конкуренції (ресурс → контроль → важіль)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Визначте 5 ресурсів: чипи, хмари, дані, ІІІ, стандарти/сертифікації.
2. Для кожного напишіть:
 - хто прагне контролю (типи акторів: держави/корпорації/коаліції),
 - який важіль впливу це дає (санкції, доступ до ринку, блокування сервісів),
 - 1 вразливість (залежність, витоки, фрагментація).
3. Висновок: який ресурс стає «ключовою валютою влади» у 2020–2030-х?

Вихід: таблиця + висновок.

Питання 4. Демократія і цифрова нерівність

Теоретичне пояснення

Цифрова нерівність – це не лише інтернет-доступ. Це розриви в:

- інфраструктурі (якість і надійність мереж),
- навичках і освіті,
- інституційній спроможності (державні сервіси, кіберзахист),
- доступі до даних і технологій,
- можливості впливати на правила (стандарти, регулювання).

Для демократії наслідки:

- нерівна участь (частина громадян «виключена»),
- вразливість до маніпуляцій,
- падіння довіри через неякісні сервіси/збої,
- ризик авторитаризації під гаслом «ефективності».

Практичне завдання: «Дерево цифрової нерівності (причини → наслідки → політики)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Оберіть країну/регіон «Х».
2. Побудуйте дерево:
 - 5 причин (інфраструктура, освіта, інститути, економіка, політика),
 - для кожної причини – 2 підпричини,
 - 5 наслідків для демократії (участь, довіра, нерівність, маніпуляції, права).
3. Запропонуйте 4 політики зменшення нерівності (конкретно).
4. Висновок: які 2 політики дадуть найшвидший ефект?

Вихід: дерево + висновок.

Питання 5. 🧠 Перспективи формування нового інформаційного порядку

📖 Теоретичне пояснення

«Новий інформаційний порядок» може означати зміну правил:

- хто контролює інформаційні потоки (держави/платформи/коаліції),
- які норми діють (приватність, модерація, прозорість),
- чи збережеться єдиний інтернет чи посилиться фрагментація (splinternet),
- як співіснуватимуть свобода слова, безпека і технологічна конкуренція.

Ймовірно, майбутнє – це не одна модель, а конкуренція режимів: відкриті стандарти vs суверенізація vs платформні правила.

Підсумкове практичне завдання: «Сценарії інформаційного порядку – 2035»

Формат: 3 групи.

Сценарії:

1. 🌐 **Координація і мінімальні глобальні правила** (спільні стандарти, співрегулювання)
2. 🧱 **Фрагментація (splinternet)** (цифрові блоки, несумісні режими)
3. 🏢 **Платформна гегемонія** (правила корпорацій як «паралельне право»)

Інструкція:

1. Опишіть 5 характеристик сценарію: права, безпека, економіка, технології, інформаційні потоки.
2. Назвіть 3 вигодонабувачі та 3 тих, хто програє.
3. Вкажіть 3 тригери, які ведуть до сценарію.
4. Дайте 5 рекомендацій для «середньої держави»: як зменшити залежність і зберегти відкритість.

Вихід: 1 сторінка + 3-хв презентація.

Питання для підсумкової рефлексії

1. 🌐 Чи платформи – це інфраструктура комунікації чи політичні актори?
2. 🛡️ Де межа цифрового суверенітету між стійкістю та ізоляцією?
3. 🧱 Який ресурс у технологічній конкуренції є найважливішим: чипи, дані, стандарти чи ІІІ?
4. ⚖️ Чи цифрова нерівність є загрозою для демократії більшою, ніж дезінформація?
5. 🧠 Який сценарій нового інформаційного порядку видається найбільш імовірним – і чому?

8 СЕМЕСТР

ТЕМА 9. ІМІДЖЕВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВ У МІЖНАРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Мета семінару

- пояснити поняття **зовнішньополітичного брендингу** та відрізнити його від PR, публічної дипломатії й репутаційного менеджменту;
- розібрати технології формування позитивного іміджу держави (наративи, «докази», символи, мережі, події);
- навчитися аналізувати кейси іміджевих стратегій різних держав за єдиною матрицею;
- опанувати логіку **кризового іміджу** та механізми відновлення довіри;
- зрозуміти, як медіа (і платформи) формують міжнародну репутацію через порядок денний і фрейми.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: nation branding, зовнішньополітичний брендинг, soft power, репутація, стратегічні комунікації, framing, agenda-setting;
- робити «паспорт брендингу» держави (цілі → аудиторії → образ → інструменти → метрики → ризики);
- проводити базовий медіа- і фрейм-аналіз міжнародних публікацій;
- будувати репутаційну матрицю ризиків/можливостей;
- формувати рекомендації для іміджевої політики та відновлення репутації.

Питання 1. Поняття зовнішньополітичного брендингу

Теоретичне пояснення

Зовнішньополітичний брендинг – це системне формування стійких асоціацій про державу для міжнародних аудиторій, щоб підтримувати стратегічні цілі (безпека, інвестиції, коаліції, туризм, статус).

Важливо розрізняти:

- **PR** – тактика (медіа, події, кампанії);
- **публічна дипломатія** – довга робота з суспільствами (культура, освіта, діалог);
- **репутаційний менеджмент** – управління довірою і ризиками;
- **брендинг** – цілісна рамка: *хто ми + чому нам довіряти + що це дає партнеру*.

Брендинг працює лише тоді, коли має «опору в реальності» (політики, інститути, результати).

Практичне завдання: «Розрізні поняття (брендинг/PR/пубдип/репутація)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Заповніть таблицю з 5 критеріїв:
 - мета,
 - горизонт часу,
 - інструменти,
 - «доказова база»,
 - ризики.
2. Порівняйте 4 підходи: брендинг / PR / публічна дипломатія / репутаційний менеджмент.
3. Висновок: який підхід «найдорожчий» у помилках і чому?

Вихід: таблиця + 5–6 речень.

Питання 2. Технології формування позитивного іміджу

Теоретичне пояснення

Технології іміджевої політики – це не «красиві ролики», а механізми:

- **наративи** (2–3 стрижневі історії про країну);
- **facts & proof** (цифри, результати, кейси, прозорі процедури);
- **спікери й обличчя** (хто говорить і чому йому вірять);
- **мережі довіри** (діаспора, університети, культурні інституції, бізнес);
- **символи й візуальна айдентика** (стиль, впізнаваність);
- **канали** (медіа, платформи, форуми, культурні події).

Логіка проста: *повторюваність + доказ + послідовність*.

Практичне завдання: «Бренд-пакет (3 наративи + 6 доказів)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Оберіть державу та одну стратегічну мету (інвестиції/безпека/туризм/міжнародний статус).
2. Сформууйте:
 - 3 ключові наративи (по 1 реченню),
 - по 2 «докази» на кожен наратив (факт, індикатор, подія, політика),
 - 2 аудиторії та адаптацію меседжу (тон/слова),
 - 3 канали поширення.
3. Висновок: який наратив найбільш уразливий і як його захищати?

Вихід: one-page бренд-пакет.

Питання 3. Кейси іміджевих стратегій різних держав

Теоретичне пояснення

Кейси важливо аналізувати не як «подобається/не подобається», а за параметрами:

- стратегічна мета брендингу,

- ключові аудиторії,
- центральний образ (інноваційність, надійність, гуманітарність тощо),
- інструменти і канали,
- «доказова база» (що підтверджує образ),
- стійкість до криз і критики.

Практичне завдання: «Порівняльна матриця кейсів (3 держави × 7 параметрів)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Оберіть 3 держави (будь-які).
2. Заповніть 7 параметрів:
 1. мета
 2. аудиторії
 3. образ/позиціонування
 4. 3 інструменти
 5. 2 «докази»
 6. ризики/вразливості
 7. КРІ (як вони могли б міряти успіх)
3. Висновок: чия стратегія найбільш послідовна і «доказова»?

Вихід: таблиця + 6–8 речень висновку.

Питання 4. Кризовий імідж та його відновлення

Теоретичне пояснення

Кризовий імідж виникає через:

- міжнародний інцидент/скандал,
- гуманітарну катастрофу,
- корупційні/правові проблеми,
- кібервтік/інформаційну атаку,
- провал комунікації (мовчання або суперечності).

Відновлення іміджу – це не «заспокоїти медіа», а:

- визнати проблему (де потрібно),
- показати дію (що реально змінюємо),
- забезпечити прозорість і звітність,
- залучити довірених партнерів/голоси,
- тримати послідовність (не «метушитися»).

Практичне завдання: «План відновлення репутації (30–90 днів)»

Формат: групи 4–5.

Інструкція:

1. Оберіть кризовий сценарій (умовно): корупційний скандал / інцидент на кордоні / витік даних / репресивний закон.
2. Побудуйте план на 3 горизонти:
 - 0–24 год (заява + фактологія + Q&A),

- 7–30 днів (дії/аудит/звітність/інтерв'ю),
 - 30–90 днів (реформи, партнерства, системні зміни).
3. Додайте:
- 5 ключових тез (що повторюємо),
 - 3 «докази» (що покажемо),
 - 3 ризики і запобіжники.
4. Висновок: що важливіше – швидке спростування чи довгострокова довіра?
- Вихід:** план 1–2 сторінки.

Питання 5. Вплив медіа на міжнародну репутацію

Теоретичне пояснення

Медіа впливають на репутацію через:

- **agenda-setting** (про що говорять),
- **framing** (як інтерпретують),
- **типізацію**: один інцидент стає «символом» держави,
- **перенесення емоцій**: страх/симпатія/зневага.

У цифрову добу до медіа додаються:

- платформи й алгоритми,
- інфлюенсери,
- короткі формати (кліпи, меми), які швидко спрощують реальність.

Підсумкове практичне завдання:

«Медіа-моніторинг + фрейм-аналіз (20 матеріалів)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Оберіть державу та період 14 днів.
2. Зберіть 20 матеріалів (міжнародні медіа з 3 різних країн/регіонів).
3. Закодуйте кожен матеріал:
 - тема,
 - тональність (позитив/нейтр/негатив),
 - фрейм,
 - ключовий актор (хто «в центрі»),
 - 1 ключова теза.
4. На основі даних визначте:
 - 3 репутаційні ризики,
 - 3 можливості,
 - 5 рекомендацій (канали, меседжі, докази, спікери).
5. Висновок: який фрейм домінує і як його можна змінити?

Вихід: таблиця моніторингу + короткий звіт (до 2 стор.).

Питання для підсумкової рефлексії

1. Чи може брендинг замінити реальні політики? Де межа «комунікації без дії»?
2. Що є сильнішим у міжнародному іміджі: наратив чи доказова база?

3. 🌐 Чому одні держави мають «стійкий бренд», а інші – реагують лише кампаніями?
4. 🚒 Як відновлювати імідж, якщо криза повторюється або має системні причини?
5. 📰 Чи медіа формують репутацію, чи лише підсилюють вже наявні уявлення?

ТЕМА 10. PR-ІНСТРУМЕНТИ У МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ

Мета семінару

- зрозуміти роль **PR** як елемента дипломатичної діяльності (поруч із переговорами, правом і політикою);
- навчитися проектувати **інформаційні кампанії** у міжнародному просторі (цілі → аудиторії → меседжі → канали → докази);
- розібрати логіку публічних заходів (events) як інструментів комунікаційної стратегії та «виробництва довіри»;
- відпрацювати **антикризовий PR** у зовнішній політиці (скандали, провокації, витоки, інформаційні атаки);
- визначити **етичні стандарти** міжнародного PR і межі допустимого в умовах конфлікту.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: PR, public diplomacy, strategic communications, reputation management, crisis PR, stakeholder mapping, narrative/framing;
- розрізняти PR-інструменти і дипломатичні інструменти та бачити, як вони доповнюють одне одного;
- розробляти план міжнародної кампанії (таймлайн, спікери, «докази», ризики);
- створювати PR-документи: press release, media advisory, Q&A, talking points, crisis statement;
- оцінювати етичні ризики: маніпуляції, прихована реклама, дегуманізація, порушення приватності.

Питання 1. PR як елемент дипломатичної діяльності

Теоретичне пояснення

PR у міжнародній політиці – це управління сприйняттям і довірою до держави/організації через:

- медіа-взаємодію (інтерв'ю, брифінги, пресрелізи),
- створення інформаційних приводів (події, заяви, ініціативи),
- роботу зі стейкхолдерами (діаспора, бізнес, НУО, експертні кола),
- репутаційний менеджмент (довіра, передбачуваність, прозорість).

Важливо розрізняти:

- **PR** – інструмент комунікації;
- **дипломатія** – інструмент політики і переговорів; але в реальності вони працюють разом: PR підсилює дипломатичні кроки, робить їх зрозумілими й легітимними.

Практичне завдання: «Мапа стейкхолдерів (хто важливий і чому?)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Візьміть зовнішньополітичну тему (санкції/угода/інвестиції/гуманітарна кампанія).
 2. Складіть мапу стейкхолдерів (мінімум 10):
 - 3 урядові/дипломатичні,
 - 2 міжнародні організації,
 - 2 медіа/журналістські кола,
 - 2 бізнес/інвестори,
 - 1 діаспора/НУО.
 3. Для кожного: інтерес → що їм потрібно почути → який канал найкращий.
 4. Висновок: хто є «вузлом довіри» (через кого легше переконати)?
- Вихід:** таблиця + висновок.

Питання 2. 📌 Інформаційні кампанії у міжнародному просторі

📖 Теоретичне пояснення

Інформаційна кампанія – це узгоджена серія повідомлень і дій, спрямована на зміну ставлення/поведінки аудиторій. Ключові елементи:

- 🎯 мета (що змінюємо),
- 👥 аудиторії (кому саме),
- 🗣️ меседжі (що кажемо),
- 📄 докази (чим підтверджуємо),
- 📡 канали (де поширюємо),
- 📅 таймлайн,
- ⚠️ ризики і контрнаративи,
- 📊 метрики (як міряємо ефект).

🛠️ Практичне завдання: «Конструктор кампанії (10 елементів)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

Заповніть 10 пунктів:

1. мета (1 речення)
2. аудиторія (2 сегменти)
3. інсайт (що вони думають/бояться)
4. ключовий меседж
5. 3 підмеседжі
6. 3 докази
7. канали (Питання 3.
8. спікери (Питання 2.
9. ризики (Питання 3. + контрдії
10. KPI (5: видимість/залучення/сприйняття/дія)

Вихід: one-page план кампанії.

Питання 3. Публічні заходи та комунікативні стратегії

Теоретичне пояснення

Публічні заходи (форум, саміт, виставка, культурна подія, пресконференція) працюють як:

- «фабрика новин» (привід для медіа),
- «простір легітимності» (партнери/підписи/символи),
- «вузол мережі» (контакти, коаліції),
- канал довіри (емоційна присутність, людський вимір).

Але захід має сенс лише тоді, коли вписаний у стратегію: до/під час/після.

Практичне завдання: «Дизайн міжнародної події (before–during–after)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Оберіть тему події (інвестиційний форум/культурний тиждень/антикризовий брифінг/партнерська конференція).
2. Заповніть план:
 - мета,
 - аудиторії (Питання 3.,
 - ключові меседжі (Питання 3.,
 - «докази»/матеріали (медіакіт, інфографіка, факти),
 - before (3 дії), during (Питання 3., after (Питання 3.,
 - медіаплан (які медіа/інфлюенсери),
 - ризики події (Питання 3. + як мінімізувати).

3. Висновок: який елемент «after» найчастіше забувають – і чому це помилка?

Вихід: one-page план заходу.

Питання 4. Антикризовий PR у зовнішній політиці

Теоретичне пояснення

Антикризовий PR – це управління довірою, коли:

- виникає скандал/витік/провокація,
- поширюється фейк,
- сталася помилка посадовця,
- є міжнародна критика або резолюція.

Принципи:

- швидко, але не вигадувати;
- єдиний центр фактів і узгоджені спікери;
- факти + контекст + наступні кроки;
- робота з партнерами паралельно з публічною реакцією;
- повторюваність ключових тез.

Практичне завдання: «Антикризовий пакет (statement + Q&A + 24h plan)»

Формат: групи 4–5.

Ситуація: міжнародний скандал (умовний) навколо заяви/інциденту/витоку.

Інструкція:

1. Заява (120–160 слів): що відомо, позиція, що робимо.
2. Q&A: 6 складних питань медіа + відповіді (2–3 речення).
3. План на 24 години:
 - 0–60 хв (верифікація/координація),
 - 1–6 год (брифінг/партнери/платформи),
 - 6–24 год (докази/оновлення/моніторинг).
4. 5 «не можна» (що руйнує довіру): звинувачення без доказів, ескалація, іронія тощо.

Вихід: пакет на 1–2 сторінки.

Питання 5. Етичні стандарти міжнародного PR

Теоретичне пояснення

Етика міжнародного PR – це межі допустимого:

- правдивість і доказовість (не фабрикувати «факти»),
- прозорість спонсорства/партнерств,
- повага до приватності й персональних даних,
- недопущення дегуманізації, мови ненависті,
- відповідальність за наслідки (паніка, ескалація, насильство).

Дилема: в конфлікті виникає спокуса «виграти інформаційно», але ціною втрати довіри та репутації.

Підсумкове практичне завдання: «Етичний кодекс міжнародного PR (12 правил + 3 дилеми)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Складіть 12 правил у 4 блоках (по Питання 3.):
 - правда/докази,
 - прозорість,
 - приватність/безпека,
 - повага/недискримінація.
2. Додайте 3 дилеми (наприклад: «чи публікувати неповні дані в кризі?», «як діяти з емоційним контентом?», «чи використовувати таргетинг?») і ваш алгоритм рішення.
3. Висновок: яке правило найважче дотримуватися і чому?

Вихід: кодекс + дилеми (1 стор.).

Питання для підсумкової рефлексії

1. Чи PR у міжнародній політиці – це «доповнення» до дипломатії чи частина дипломатії?
2. Яка помилка найчастіше руйнує міжнародні кампанії: нечітка мета, слабкі докази чи неправильна аудиторія?
3. Чому без блоку «after» публічні заходи часто не дають політичного ефекту?
4. Що важливіше у кризі: швидкість реакції чи ідеальна точність?
5. Яка межа між ефективним PR та маніпуляцією у міжнародних комунікаціях?

ТЕМА 11. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ

Мета семінару

- простежити еволюцію **публічної дипломатії** та її відмінність від пропаганди, PR і стратегічних комунікацій;
- розкрити роль **культурної дипломатії** як ядра «м'якої сили» та механізму довіри;
- проаналізувати освітні й гуманітарні програми як інструменти довгострокового міжнародного впливу;
- зрозуміти специфіку **цифрової публічної дипломатії** (аудиторії, платформи, алгоритми, репутаційні ризики);
- UA узагальнити сучасні практики публічної дипломатії України та навчитися оцінювати їх ефективність.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: public diplomacy, cultural diplomacy, soft power, nation branding, exchange programs, digital public diplomacy;
- відрізняти інструменти короткої кампанії від інструментів довгої гри (обміни, інституційні мережі, культура);
- аналізувати програми за схемою: **мета → аудиторія → інструмент → партнер → результат → ризик**;
- створювати «паспорт» публічно-дипломатичного проєкту та KPI-рамку;
- готувати короткі рекомендації для підсилення публічної дипломатії.

Питання 1. Еволюція публічної дипломатії

Теоретичне пояснення

Публічна дипломатія еволюціонувала від «інформування іноземної публіки» до складної системи взаємодії:

- **класична фаза:** радіо/преса, офіційні повідомлення, формування іміджу;
- **після холодної війни:** зростання ролі НУО, медіа, культурних інституцій, обмінів;
- **цифрова епоха:** дипломатія аудиторій у реальному часі, соціальні мережі, інфлюенсери, алгоритми;
- **сьогодні:** публічна дипломатія – це довіра + мережі + партнерства, де комунікація працює лише разом із реальними діями.

Відмінність від пропаганди: публічна дипломатія орієнтована на **діалог і довіру**, а не на примус/обман.

Практичне завдання: «4 фази – 4 інструменти – 4 ризики»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Випишіть 4 фази еволюції (класична / глобалізаційна / цифрова / платформна).

2. Для кожної – визначте:

- 1 типовий інструмент (радіо, культурні центри, обміни, соцмережі тощо),
- 1 головну аудиторію,
- 1 ключовий ризик.

3. Висновок: що стало головним ресурсом публічної дипломатії сьогодні – інформація чи довіра?

Вихід: таблиця + 5–6 речень.

Питання 2. 🗣️ Культурна дипломатія та «м'яка сила»

📖 Теоретичне пояснення

Культурна дипломатія – це вплив через:

- культуру, мову, мистецтво, історичні наративи;
- культурні інституції (музеї, театри, фестивалі);
- креативні індустрії (кіно, музика, дизайн).

Чому вона ефективна:

- працює на емоційному рівні,
- формує стійкі асоціації,
- створює «містки довіри» навіть у складні політичні часи.

Ризики:

- стереотипізація («фольклор замість сучасності»),
- політизація культури,
- культурні конфлікти і «війни пам'яті».

🎨 Практичне завдання: «Культурний продукт як дипломатичний меседж»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Оберіть культурний продукт/подію (виставка, фестиваль, фільм, книжкова програма).
2. Заповніть:
 - 🎯 стратегічна мета (1 речення),
 - 👥 аудиторія (2 сегменти),
 - 🧠 меседж (1–2 речення),
 - 🤝 партнери (Питання 2.,
 - 🔔 канали комунікації (Питання 3.,
 - 📊 індикатори успіху (Питання 3.,
 - ⚠️ ризики (Питання 2. + як мінімізувати).
3. Висновок: що важливіше – «висока культура» чи масова культура для м'якої сили?

Вихід: паспорт проекту на 1 стор.

Питання 3. Освітні та гуманітарні програми

Теоретичне пояснення

Освітні та гуманітарні програми – це «довга інвестиція» в мережі довіри:

- академічні обміни, стипендії, спільні програми;
- наукові партнерства й конференції;
- гуманітарні ініціативи, допомога, відбудова, медичні програми.

Їх сила:

- створюють довготривалі контакти й «послів довіри»;
- підсилюють репутацію держави як відповідальної та надійної.

Ризики:

- складність вимірювання ефекту,
- політизація,
- інформаційні атаки («це все піар/корупція»).

Практичне завдання: «Логіка програми (input → activity → output → outcome)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть освітню або гуманітарну програму (реальну або умовну).
2. Заповніть логіку:
 - ресурси (input),
 - активності (activity),
 - результати (output),
 - вплив (outcome) – що зміниться у ставленні/поведінці.
3. Додайте 3 KPI (короткі) і 2 ризики.
4. Висновок: як довести дипломатичний ефект гуманітарної програми без «піару»?

Вихід: схема + 6–7 речень.

Питання 4. Цифрова публічна дипломатія

Теоретичне пояснення

Цифрова публічна дипломатія – це публічна дипломатія в онлайн-середовищі:

- акаунти МЗС/посольств/спікерів,
- онлайн-кампанії,
- робота з інфлюенсерами,
- social listening (розуміння аудиторій),
- швидке реагування у кризах.

Переваги: швидкість, масштаб, сегментація аудиторій.

Ризики: алгоритмічні перекоси, хейт/атаки, злами, ескалація, «втома аудиторії».

Практичне завдання: «Аудит цифрової публічної дипломатії (10 пунктів)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Оберіть державу та 1–2 офіційні цифрові канали (МЗС/посольство/культурний інститут).
 2. Оцініть 10 пунктів (✓ / ⚠ / ✗):
 - чітка аудиторія,
 - мультимовність,
 - послідовність меседжів,
 - доказовість,
 - візуальна якість,
 - діалог/взаємодія,
 - робота з партнерськими голосами,
 - кризові протоколи,
 - етичність,
 - вимірювання (KPI).
 3. Запропонуйте 6 покращень на 30 днів.
- Вихід:** чек-лист + план.

Питання 5. UA Публічна дипломатія України: сучасні практики

Теоретичне пояснення

Публічна дипломатія України сьогодні (узагальнено) проявляється у поєднанні:

- культурних практик (презентації, фестивалі, інституційні проєкти),
- цифрової дипломатії (онлайн-кампанії, пояснювальні формати),
- гуманітарної комунікації (історії людей, проєкти допомоги),
- міжнародних партнерств (університети, міста, НУО, діаспора),
- репутаційного менеджменту в умовах конфлікту (довіра, доказовість, протидія фейкам).

Ключовий виклик: тримати баланс між «емоційним» і «доказовим», між мобілізацією й довгостроковими мережами.

Підсумкове практичне завдання: «Паспорт українського проєкту публічної дипломатії + рекомендації»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Оберіть 1 приклад сучасної практики публічної дипломатії України (культурний/освітній/цифровий/гуманітарний).
2. Заповніть паспорт:
 - 🎯 мета,
 - 👥 аудиторії 2.,
 - 🧠 меседж,
 - 🤝 партнери,
 - 🔔 канали,
 - 📄 доказова база (що показує ефект/чесність),
 - 📊 KPI 4.,
 - ⚠ ризики 3..

3. Розробіть 6 рекомендацій:

- 2 про контент/меседжі,
- 2 про партнерства/мережі,
- 2 про вимірювання/стійкість.

4. Висновок: що дає більший довгостроковий ефект для України – культура, освіта чи цифрові кампанії?

Вихід: паспорт + рекомендації (1–2 стор.).

Питання для підсумкової рефлексії

1. Чи публічна дипломатія – це «комунікація», чи «політика довіри»?
2. Які культурні інструменти найкраще працюють у міжнародному середовищі: елітарні чи масові?
3. Чому освітні програми вважаються найстійкішим інструментом м'якої сили?
4. Цифрова публічна дипломатія – це прискорювач довіри чи прискорювач ризиків?
5. Що є найбільшим викликом для публічної дипломатії України: ресурси, координація чи довіра?

ТЕМА 12. ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ТА ІННОВАЦІЙНІ ДИПЛОМАТИЧНІ ПРАКТИКИ

Мета семінару

- визначити поняття **e-diplomacy / digital diplomacy** та відрізнити її від PR, StratCom і публічної дипломатії;
- розібрати практики використання соцмереж дипломатами: цілі, стиль, аудиторії, ризики;
- проаналізувати онлайн-комунікацію дипломатичних представництв як інструмент впливу й сервісу для громадян;
- зрозуміти логіку **віртуальних переговорів**: можливості, протоколи, підготовка, безпека;
- оцінити ризики цифровізації дипломатії (кібер, репутація, етика, ескалація, залежність від платформ).

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: e-diplomacy, digital diplomacy, public diplomacy, strategic communications, signaling, crisis comms, social listening;
- оцінювати цифрові канали дипломатів/посольств за чек-листом (аудиторії, доказовість, тон, діалог, безпека);
- проектувати формат комунікації під дипломатичну мету (сигнал/коаліція/пояснення/деескалація);
- скласти протокол віртуальних переговорів (підготовка → проведення → фіксація результатів);
- формувати матрицю ризиків цифрової дипломатії та практичні запобіжники.

Питання 1. Поняття e-diplomacy

Теоретичне пояснення

Е-diplomacy (цифрова дипломатія) – використання цифрових інструментів для виконання дипломатичних функцій:

- комунікація позиції держави для іноземних аудиторій;
- робота з медіа, діаспорою, експертами;
- кризове реагування в режимі реального часу;
- підтримка переговорних процесів (підготовка, контакти, «сигнали»);
- сервісна функція посольств (інформування, консульські повідомлення).

Відмінність від PR: PR працює з репутацією, а e-diplomacy має **політичну мету** і дипломатичні наслідки (коаліції, деескалація, переговори).

Практичне завдання: «Функції цифрової дипломатії (5 цілей → 5 інструментів)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Випишіть 5 дипломатичних цілей (сигналізація, коаліції, пояснення політики, кризова реакція, підтримка громадян).
2. Для кожної – підберіть 2 цифрові інструменти (пост/тред, відео, онлайн-брифінг, сторінка фактів, Q&A, чат-бот тощо).
3. Висновок: для якої функції цифрові інструменти найефективніші, а для якої – найризиковіші?

Вихід: таблиця + 4–5 речень.

Питання 2. Використання соціальних мереж дипломатами

Теоретичне пояснення

Соцмережі дипломата – це одночасно:

- особистий канал (персональний тон),
- офіційний сигнал (сприймається як позиція),
- інструмент взаємодії з медіа й експертами,
- фактор репутації.

Правила «професійної присутності»:

- чітко розуміти аудиторію;
- уникати ескалаційної лексики;
- підтверджувати факти (посилання, докази);
- пам'ятати про культурний контекст;
- не змішувати приватне й дипломатичне.

Практичне завдання: «Чек-лист дипломата в соцмережах (10 правил)»

Формат: індивідуально.

Інструкція:

Складіть 10 правил (3 блоки):

- 4 про фактологію і доказовість,
 - 3 про тон/дипломатичність,
 - 3 про безпеку (2FA, доступи, протидія фішингу).
- Додайте 2 приклади «поганого поста» (які помилки) і як його переписати в дипломатичному стилі.

Вихід: правила + 2 перероблені приклади.

Питання 3. Онлайн-комунікація дипломатичних представництв

Теоретичне пояснення

Посольства/консульства в онлайн-просторі виконують 3 ключові функції:

1. **публічна дипломатія** (пояснення політики, імідж, культура);
2. **сервіс** (консульська інформація, попередження, допомога громадянам);
3. **кризова комунікація** (інциденти, безпекові повідомлення, дезінформація).

Якість онлайн-комунікації залежить від:

- актуальності,
- мультимовності,
- доказовості,

- взаємодії (Q&A),
- доступності (простота для користувача).

Практичне завдання: «Аудит сайту/акаунта посольства (12 критеріїв)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

Оцініть канал посольства (сайт або соцмережі) за 12 критеріями (✓ / ⚠ / ✗):

1. чітка структура і навігація
2. актуальні контакти/процедури
3. попередження/безпека (якщо потрібно)
4. мультимовність
5. зрозумілість для громадян
6. наявність документів/посилань
7. регулярність оновлень
8. людський тон без фамільярності
9. відповідь на запити/коментарі
10. кризові повідомлення (чи є приклади)
11. інклюзивність/доступність
12. захист від фейків/підробних акаунтів (верифікація)

Вихід: чек-лист + 5 рекомендацій.

Питання 4. 🤝 Віртуальні переговори

Теоретичне пояснення

Віртуальні переговори – це не просто «зустріч у Zoom». Вони змінюють:

- динаміку довіри (важче будувати «людський контакт»),
- контроль порядку денного (хто модерує),
- безпеку (записи, витоки, «зумбомбінг»),
- процедури фіксації домовленостей.

Ключові умови успіху:

- чітка підготовка (позиції, сценарії, «червоні лінії»),
- протокол (модерація, таймінг, записи),
- безпека (канали, доступи),
- фіксація результатів (письмово).

Практичне завдання: «Протокол віртуальних переговорів (до/під час/після)»

Формат: пари.

Інструкція:

Складіть протокол із 12 пунктів:

- **до** (Питання 5.: перевірка безпеки, порядок денний, ролі, позиційний документ, тест техніки;
- **під час** (Питання 4.: правила слова, фіксація рішень, конфіденційність, модерація;

- **після** (Питання 3.: minutes, підтвердження домовленостей, наступні кроки/дедлайни.

Додайте 3 ризики і 3 запобіжники.

Вихід: протокол + ризики.

Питання 5. Ризики цифровізації дипломатії

Теоретичне пояснення

Ризики цифрової дипломатії:

- **кіберризики** (злам акаунтів, витоки, фішинг);
- **репутаційні ризики** (помилки, двозначні формулювання, «вибух» у соцмережах);
- **алгоритмічні ризики** (перекручення видимості, ехо-камери);
- **правові ризики** (персональні дані, авторські права, записи переговорів);
- **ескалаційні ризики** (публічні меседжі можуть підвищувати ставки);
- **залежність від платформ** (правила, блокування, модерація).

Запобіжники: протоколи, навчання, 2FA, єдиний центр фактів, сценарії криз, дисципліна меседжів.

Підсумкове практичне завдання:

«Матриця ризиків + план підсилення (30 днів)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Складіть 8 ризиків цифрової дипломатії (мінімум 2 з кожного блоку: кібер/репутація/процес).
2. Для кожного запишіть:
 - ймовірність (Н/С/В),
 - масштаб наслідків (Н/С/В),
 - запобіжник (конкретно),
 - відповідального (роль).
3. Складіть план на 30 днів із 6 кроків:
 - 2 про безпеку,
 - 2 про контент/меседжі,
 - 2 про процеси й вимірювання (KPI, social listening).
4. Висновок: які 2 кроки дадуть найбільший ефект швидко?

Вихід: матриця + план.

Питання для підсумкової рефлексії

1. Чи цифрова дипломатія – це окрема «нова дипломатія», чи розширення класичної?
2. Що небезпечніше для дипломата в соцмережах: помилка в тоні чи помилка у факті?

3. 🌐 Яка функція посольства онлайн найважливіша: імідж, сервіс чи кризова комунікація?
4. 🤝 Чи можуть віртуальні переговори замінити особисті зустрічі у складних питаннях?
5. 🛡 Який ризик цифровізації дипломатії найкритичніший – і як його реально зменшити?

ТЕМА 13. ПАРАДИПЛОМАТІЯ ТА РОЛЬ СУБНАЦІОНАЛЬНИХ АКТОРІВ

Мета семінару

- пояснити концепцію **парадипломатії** як частини багаторівневої міжнародної комунікації (держава + міста/регіони + мережі);
- показати міста як міжнародних акторів у політичному, економічному й репутаційному вимірах;
- проаналізувати трансрегіональне співробітництво як формат коаліцій «за інтересами» (проекти, стандарти, мережі);
- розібрати цифрові платформи регіональної взаємодії як інфраструктуру комунікації та управління проектами;
- визначити правові межі й регулювання парадипломатії та ризики конфлікту з національною зовнішньою політикою.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: парадипломатія, city diplomacy, багаторівневе врядування, трансрегіоналізм, мережеве партнерство, цифрова парадипломатія;
- аналізувати міжнародну діяльність міста/регіону за схемою: **інтерес → партнер → інструмент → продукт → ризик**;
- проектувати простий план парадипломатичної ініціативи (цілі, канали, мережі, KPI);
- будувати «карту акторів» регіональної співпраці та визначати вузли впливу/ризиків;
- формулювати базові правила правової сумісності парадипломатії з національною політикою.

Питання 1. Концепція парадипломатії

Теоретичне пояснення

Парадипломатія – міжнародна діяльність субнаціональних одиниць (міста, регіони, громади) для досягнення цілей розвитку та безпеки: інвестиції, інновації, гуманітарні програми, культура, екологія, відбудова.

Парадипломатія посилюється, бо:

- проблеми глобальні, але вирішуються локально (клімат, міграція, безпека, кіберстійкість);
- міста є вузлами економіки й інновацій;
- мережеві формати швидші за міждержавні процедури.

Обмеження: міжнародна правосуб'єктність міст/регіонів обмежена, тож критично важливо узгодження з державою.

Практичне завдання: «Паспорт парадипломатії (цілі–ресурси–обмеження)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть місто/регіон (реальний або умовний).
2. Заповніть паспорт:
 - 3 міжнародні цілі,
 - 5 інструментів (угоди, партнерства, гранти, події, цифрові канали),
 - 3 типи партнерів,
 - 3 обмеження (правові/ресурсні/політичні),
 - 2 точки узгодження з національною політикою.
3. Висновок: де найбільший потенціал і де найбільший ризик?

Вихід: one-page паспорт.

Питання 2. Міста як міжнародні актори

Теоретичне пояснення

Міста стають міжнародними акторами, бо:

- концентрують економіку, таланти, інновації;
- мають бренд і репутацію (інвестиційний та культурний капітал);
- здатні швидко запускати пілоти (smart city, зелена мобільність);
- працюють через мережі міст (обмін практиками, спільні позиції).

У міжнародних комунікаціях місто часто говорить мовою:

- інвестицій,
- інновацій,
- стійкості (resilience),
- гуманітарної відповідальності.

Практичне завдання: «Місто-актор: інтереси й важелі (3×Питання 3.)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Оберіть тип міста: інноваційне / портове / прикордонне / туристичне / університетське.
2. Визначте:
 - 3 міжнародні інтереси,
 - 3 важелі (бренд, кластери, події, діаспора, логістика),
 - 3 комунікаційні продукти (інвест-пітч, медіакіт, «історія міста», дашборд проєктів).
3. Висновок: що дає місту «вхід» у міжнародні мережі – ресурс чи наратив?

Вихід: 1 стор. «3×3» + висновок.

Питання 3. Трансрегіональне співробітництво

Теоретичне пояснення

Трансрегіональне співробітництво – партнерства між регіонами/містами різних держав (часто у форматі програм і проєктів). Воно працює через:

- спільні проєкти (інфраструктура, інновації, освіта);
- узгодження стандартів і процедур;
- фонди/гранти;
- мережі експертів і університетів.

Сильна сторона – прагматизм (issue-based), слабка – залежність від фінансування й політичної кон'юнктури.

Практичне завдання: «Скелет трансрегіонального проєкту (1 стор.)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

Заповніть «скелет»:

- мета проєкту,
- партнери (мінімум 4 регіони/міста),
- цифровий компонент (платформа/дані/стандарти),
- пакет робіт (3 work packages),
- результати (3 вимірювані),
- ризики (Питання 3. і запобіжники,
- таймлайн 12 місяців (3 етапи).

Вихід: one-page проєкт.

Питання 4. Цифрові платформи регіональної взаємодії

Теоретичне пояснення

Цифрові платформи в парадипломатії – це інфраструктура для:

- комунікації з партнерами (включно з кризовою),
- управління проєктами й грантами,
- прозорості (дашборди, відкриті дані про ініціативи),
- залучення громадян і діаспори,
- брендингу міста/регіону.

Ризики:

- кіберзагрози (злам, фішинг),
- витоки персональних даних,
- дезінформація і підміна акаунтів,
- «платформна залежність» (vendor lock-in).

Практичне завдання: «Digital toolkit міста/регіону (10 інструментів)»

Формат: пари.

Інструкція:

Складіть набір із 10 інструментів:

- 3 комунікаційні (сайт, медіакіт, соцмережі),

- 3 партнерські (CRM контактів, календар подій, проєктна платформа),
 - 2 прозорість/дані (дашборд проєктів, відкриті дані),
 - 2 безпека (2FA, протокол доступів/резерви).
- Для кожного: навіщо + відповідальний (роль).

Вихід: список-toolkit.

Питання 5. Правове регулювання парадипломатії

Теоретичне пояснення

Правове регулювання парадипломатії стосується:

- повноважень місцевої/регіональної влади (що дозволено укладати, підписувати);
- меж зовнішньополітичного представництва (хто може заявляти позицію держави);
- фінансів і міжнародної технічної допомоги (контракти, прозорість);
- персональних даних і кібербезпеки (цифрові платформи, комунікації);
- узгодження з національними стратегіями (безпека, санкції, міжнародні зобов'язання).

Ключова ідея: парадипломатія має бути **комплементарною** до державної дипломатії.

Підсумкове практичне завдання:

«Правовий чек-лист ініціативи (12 пунктів)»

Формат: групи.

Інструкція:

Створіть чек-лист із 12 питань для легальної парадипломатії:

- 4 про мандат/повноваження (що можемо підписувати),
 - 3 про фінанси/прозорість (гранти, закупівлі),
 - 3 про дані/безпеку (персональні дані, доступи, інциденти),
 - 2 про узгодження з державою (комунікаційна лінія, ризики конфлікту).
- Додайте 2 сценарії «конфлікту мандату» (що може піти не так) і як запобігти.

Вихід: чек-лист + сценарії (1–2 стор.).

Питання для підсумкової рефлексії

1. Парадипломатія – ресурс для держави чи потенційний ризик «роздвоєння» зовнішньої політики?
2. Чому міста стають впливовими міжнародними акторами – через економіку, бренд чи мережі?
3. Трансрегіональні проєкти – це більше про політику чи про управління розвитком?
4. Чи цифрові платформи роблять парадипломатію сильнішою, чи вразливішою?
5. Який правовий блок найкритичніший: повноваження, фінанси чи захист даних?

ТЕМА 14. МІЖІНСТИТУЦІЙНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Мета семінару

- зрозуміти, як працює **інституційна взаємодія в ЄС** як багаторівнева система (наднаціональний ↔ національний ↔ суспільний рівні);
- розібрати **наднаціональні комунікаційні механізми**: як інституції формують порядок денний, пояснюють політики й легітимізують рішення;
- пояснити роль **цифрових регуляторних платформ** (дані, комплаєнс, прозорість, стандарти, взаємодія з громадянами/бізнесом);
- проаналізувати координацію політики в інформаційній сфері (StratCom, протидія дезінформації, кризові протоколи);
- визначити проблеми **легітимності інституцій** у цифрову епоху (довіра, прозорість, алгоритмічні ризики, «демократичний дефіцит»).

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: multi-level governance, inter-institutional communication, legitimacy, transparency, accountability, regulatory platforms, coordination mechanisms;
- аналізувати інституційну комунікацію за схемою: **хто говорить → кому → через які канали → з якою метою → який ефект → які ризики**;
- відрізняти «комунікацію політики» від «комунікації легітимності»;
- будувати карту інституційної взаємодії (потoki інформації, точки координації, вузли конфлікту);
- формувати рекомендації з підвищення ефективності та легітимності міжінституційних комунікацій.

Питання 1. **EU** Інституційна взаємодія у ЄС

Теоретичне пояснення

ЄС – класичний приклад багаторівневого управління: рішення виробляються через взаємодію інституцій і держав-членів, а комунікація є частиною самого процесу.

Типова логіка взаємодії:

- формування політики (ініціатива/обговорення/узгодження),
- нормотворення та імплементація,
- пояснення і легітимація рішення для громадян,
- управління кризами (координація повідомлень).

Виклик: різні інституції мають різні ролі, мови та аудиторії → зростає ризик «розсинхрону».

Практичне завдання: «Карта взаємодії (хто з ким і про що?)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Побудуйте карту взаємодії для одного політичного циклу (умовно: цифрове регулювання / безпека / міграція).
2. Позначте:
 - ключових інституційних акторів (мінімум 6),
 - які повідомлення/документи вони продукують (2 на кожного),
 - які канали комунікації використовують (офіційні заяви, сайти, соцмережі, пресбрифінги).
3. Позначте ★ 2 «точки координації» та ⚠ 2 «точки конфлікту».
4. Висновок: де найчастіше виникає непорозуміння – на етапі ухвалення чи пояснення?

Вихід: схема + 6–7 речень.

Питання 2. 🏛️ Наднаціональні комунікаційні механізми

📖 Теоретичне пояснення

Наднаціональні комунікації – це системні механізми, які забезпечують:

- **узгодженість політики** (єдина лінія пояснення),
- **легітимацію** (чому рішення законне/необхідне),
- **публічну підзвітність** (звіти, дані, консультації),
- **управління кризами** (швидка координація повідомлень).

Механізми можуть бути:

- процедурні (регламенти, узгодження позицій, календарі комунікацій),
- комунікаційні (спільні брифінги, медіакіти, Q&A),
- аналітичні (моніторинг дискурсу, social listening, аналіз ризиків).

🧪 Практичне завдання: «Механізм → задача → продукт»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Випишіть 6 наднаціональних механізмів (узгодження меседжів, спільні брифінги, публічні звіти, консультації, кризовий штаб, моніторинг).
2. Для кожного визначте:
 - яку задачу вирішує,
 - який продукт створює (заява, Q&A, дашборд, звіт),
 - який ризик зменшує (фейки, розсинхрон, недовіра).
3. Висновок: який механізм найважливіший у кризі, а який – у «нормальному режимі»?

Вихід: таблиця + висновок.

Питання 3. 🌐 Цифрові регуляторні платформи

📖 Теоретичне пояснення

Цифрові регуляторні платформи – це інструменти для:

- комплаєнсу (виконання норм),
- прозорості (публічні реєстри, звіти, дашборди),
- обміну даними між інституціями,
- взаємодії з бізнесом/громадянами (пояснення правил, консультації),

- моніторингу ризиків (інциденти, скарги, порушення).

Їхня політична функція – зменшити «розрив довіри» через видимість процедур і підзвітність.

Практичне завдання: «Дизайн регуляторної платформи (функції + ризики)»

Формат: групи.

Інструкція:

1. Уявіть платформу для регулювання в інформаційній сфері (наприклад: прозорість політичної реклами / реєстр високоризикових систем / портал скарг на дезінформацію).
2. Опишіть:
 - 6 функцій платформи,
 - 3 типи користувачів (інституції/бізнес/громадяни),
 - 4 дані, які збираються,
 - 4 ризики (приватність, зловживання, бюрократія, кібер),
 - 4 запобіжники (аудит, мінімізація даних, прозорість, 2FA).
3. Висновок: що важливіше – контроль чи довіра?

Вихід: one-page дизайн.

Питання 4. Координація політики в інформаційній сфері

Теоретичне пояснення

Координація в інформаційній сфері включає:

- узгодження позицій між інституціями (щоб не суперечити одна одній),
- роботу з дезінформацією (моніторинг, попередження, спростування),
- кризову комунікацію (один центр фактів),
- співпрацю з платформами та медіа,
- обмін даними і best practices між країнами.

У цифрову добу швидкість комунікації стає фактором політики: запізнення = програш в «вікні уваги».

Практичне завдання: «Симуляція координації під час інформаційної атаки»

Формат: рольова гра (4 ролі).

Ролі:

- інституція А (координація),
- інституція В (комунікація/брифінги),
- інституція С (аналітика/OSINT),
- партнер (платформа/НУО/фактчек).

Інструкція:

1. За 12 хв складіть план реагування:
 - що робимо в 0–60 хв,
 - що комунікуємо за 24 год,
 - як працюємо з платформою,

- як фіксуємо «єдину лінію меседжів».
 - 2. Підготуйте:
 - коротку заяву (100–140 слів),
 - 6 Q&A,
 - 3 «не можна» (що руйнує довіру).
 - 3. Висновок: що найважче – координація чи доказовість?
- Вихід:** план + заява + Q&A.

Питання 5. Проблеми легітимності інституцій

Теоретичне пояснення

У цифрову епоху легітимність інституцій підривається, коли:

- рішення сприймаються як далекі/незрозумілі («демократичний дефіцит»),
- є інформаційний шум і дезінформація,
- бракує прозорості процедур,
- алгоритми/платформи викривляють дискурс,
- є розрив між заявами і реальними результатами політик.

Легітимність підсилюють:

- зрозуміле пояснення «чому так»,
- участь громадян (консультації),
- відкриті дані і звітність,
- незалежний аудит,
- чесна кризова комунікація.

Підсумкове практичне завдання: «Індекс легітимності комунікації (6 індикаторів)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Складіть 6 індикаторів «легітимної комунікації» інституції:
 - прозорість,
 - підзвітність,
 - зрозумілість,
 - участь/зворотний зв'язок,
 - послідовність,
 - доказовість.
2. Для кожного визначте шкалу 1–5 і короткий опис «що означає 5».
3. Застосуйте індекс до будь-якого прикладу інституційної комунікації (умовного або реального): поставте оцінку і обґрунтуйте 1–2 реченнями.
4. Висновок: які 2 індикатори найсильніше впливають на довіру?

Вихід: індекс + оцінка + висновок.

Питання для підсумкової рефлексії

1. eu Чому в ЄС міжінституційна комунікація інколи складніша за міждержавну?

2. 🏛️ Чи можуть наднаціональні механізми створювати довіру без спільної ідентичності?
3. 🧩 Цифрові регуляторні платформи – це інструмент прозорості чи інструмент контролю?
4. 🔗 Що найважче в координації інформаційної політики: швидкість, узгодженість чи доказовість?
5. ⚖️ Як у цифрову епоху зменшити «демократичний дефіцит» і підвищити легітимність інституцій?

ТЕМА 15. ОНЛАЙН-УЧАСТЬ ТА ТРАНСКОРДОННА ПОЛІТИЧНА МОБІЛІЗАЦІЯ

Мета семінару

- розібрати інструменти онлайн-участі (е-петиції, цифрові консультації, онлайн-голосування) та рівні їх реального політичного впливу;
- зрозуміти, як виникає **транскордонна мобілізація**: мережі, діаспори, НУО, платформи, інфлюенсери;
- навчитися проектувати міжнародні цифрові кампанії та оцінювати їх результативність (не лише охоплення);
- проаналізувати роль цифрових платформ як інструментів демократичної взаємодії й водночас як джерел ризиків (маніпуляції, асиметрія, політична реклама);
- сформувати набір запобіжників: доброчесність, прозорість, безпека, інклюзивність.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: e-participation, e-petitions, e-consultations, online voting, transnational activism, digital campaigns, platform governance;
- оцінювати інструменти участі за критеріями: доступність, вплив, доброчесність, прозорість, зворотний зв'язок;
- розкласти мобілізацію на механіку: **тригер** → **наратив** → **мережа** → **дія** → **результат**;
- будувати карту акторів транскордонної ініціативи (хто, ресурси, канали, ризики);
- підготувати короткий аналітичний звіт з рекомендаціями щодо дизайну/безпеки/етики онлайн-участі.

Питання 1. Е-петиції та цифрові консультації

Теоретичне пояснення

Е-петиції та консультації – найпоширеніші інструменти е-демократії, але їх ефективність залежить від «правил гри»:

Е-петиції добре працюють як:

- сигнал проблеми,
- спосіб мобілізації уваги,
- механізм примусу влади дати відповідь (якщо це передбачено).

Цифрові консультації ефективні, коли:

- є прозорі правила, як враховуються пропозиції,
- публікується звіт «прийнято/відхилено і чому»,
- видно зміни у фінальному документі.

Ризик обох інструментів – «імітація участі» (участь є, впливу нема).

Практичне завдання: «Аудит реального впливу (7 критеріїв)»**Формат:** пари.**Інструкція:**

Оберіть один інструмент (петиція або консультація) і оцініть за 7 критеріями:

1. доступність (хто може брати участь)
2. верифікація (антибот/ідентифікація)
3. правила порогу/відбору
4. юридичні наслідки (що мусить зробити влада)
5. строки відповіді/розгляду
6. прозорість даних (статус, статистика)
7. зворотний зв'язок (звітність, апеляція)

Вихід: чек-лист + 3 пропозиції покращення.**Питання 2. Онлайн-голосування: переваги і ризики****Теоретичне пояснення****Переваги:**

- підвищення доступності (особливо для мобільних груп і діаспори),
- швидкість підрахунку,
- потенційно нижча вартість у довгостроковій перспективі.

Ризики:

- кібербезпека (атаки, компрометація),
- аудит і верифікація (чи можна незалежно перевірити результат?),
- рівність доступу (цифровий розрив),
- довіра (суспільне прийняття процедури),
- приватність (таємниця голосу).

Ключова дилема: зручність vs перевірюваність.**Практичне завдання: «Threat model онлайн-голосування»****Формат:** групи 3–4.**Інструкція:**

1. Визначте 6 активів виборчого процесу (реєстр виборців, ідентифікація, бюлетень, сервери, передача результатів, комунікації).
2. Для кожного:
 - 2 загрози,
 - 1 наслідок (технічний + політичний),
 - 2 запобіжники (технічний + організаційний).
3. Позначте 2 найкритичніші «точки провалу».
4. Висновок: що робить онлайн-голосування легітимним для громадян?

Вихід: таблиця + висновок.**Питання 3. Транскордонні громадські ініціативи****Теоретичне пояснення**

Транскордонні ініціативи виникають, коли проблема:

- глобальна (права людини, клімат, війна, міграція),
- має сильний моральний вимір,
- «зачіпає» діаспори або міжнародні мережі.

Їхні ресурси:

- мережі НУО й активістів,
- діаспори,
- медіа та інфлюенсери,
- платформи збору підписів/коштів,
- експертиза та докази (звіти, OSINT).

Практичне завдання: «Карта транскордонної ініціативи (12 вузлів)»

Формат: групи 4–5.

Інструкція:

1. Оберіть тему ініціативи (санкції, гуманітарна допомога, екологія, політичні в'язні).
2. Побудуйте карту з 12 вузлів:
 - 3 НУО/мережі,
 - 2 діаспорні структури,
 - 2 медіа/інфлюенсери,
 - 2 політичні адресати (парламент/уряд/МО),
 - 2 платформи (соцмережі/петиції/донати),
 - 1 «ризиковий» вузол (боти/тролі/контркампанія).
3. Позначте:
 - де утворюється легітимність (хто «підтверджує»),
 - де відбувається підсилення (хто «розганяє»),
 - де є вразливість (атака, дискредитація).
4. Висновок: який вузол є ключовим для успіху?

Вихід: схема + висновок.

Питання 4. Міжнародні цифрові кампанії

Теоретичне пояснення

Міжнародна цифрова кампанія – це стратегія впливу на зовнішні аудиторії через цифрові інструменти. Вона має:

- чітку політичну мету (зміна рішення/підтримка/коаліція),
- сегментовані аудиторії (не «всі»),
- меседжі й докази,
- мережевих партнерів,
- КРІ на різних рівнях (видимість → залучення → сприйняття → дія).

Ризики: «шум без результату», репутаційні атаки, маніпуляції, втома аудиторії.

Практичне завдання: «Конструктор кампанії (10 елементів)»

Формат: групи.

Інструкція:

Заповніть 10 пунктів:

1. 🎯 мета (1 речення)
2. 👥 2 аудиторії (географія/сегмент)
3. 🧠 інсайт (що вони думають/чого бояться)
4. 🧩 ключовий меседж
5. 🧱 3 підмеседжі
6. 📄 3 докази
7. 📡 канали (Питання 3.
8. 🤝 партнери/вузли (Питання 3.
9. ⚠️ ризики (Питання 3. + контрдії
10. 📊 KPI (5: видимість/залучення/сприйняття/дія)

Вихід: one-page план кампанії.

Питання 5. 🧩 Цифрові платформи як інструмент демократичної взаємодії

📖 Теоретичне пояснення

Платформи дають демократії:

- швидкий доступ до участі,
- масштабування дебатів,
- інструменти прозорості й збору даних.

Але створюють виклики:

- алгоритмічне підсилення поляризації,
- непрозорість реклами/мікротаргетинг,
- платформа як «приватний регулятор» дискурсу,
- маніпуляції ботами,
- залежність від правил власника платформи.

Ключове питання: як поєднати відкритість і безпеку, не перетворивши участь на контроль.

📌 Підсумкове практичне завдання: «Аналітичний звіт (2 стор.) про онлайн-участь і мобілізацію»

Формат: індивідуально або пари.

Структура (обов'язково):

1. 📄 Об'єкт аналізу (петиції/консультації/онлайн-голосування/кампанія) + період.
2. 📊 Метод і джерела (як збирали дані, які показники).
3. ✅ Ефективність (4 виміри): вплив, прозорість, доброчесність, інклюзивність.
4. ⚠️ Ризики (6): технічні/інформаційні/соціальні + запобіжники.
5. 🌐 Транскордонний вимір (як працюють мережі, діаспори, партнери).
6. 🛠️ Рекомендації (10 пунктів):
 - 4 про правила впливу і звітність,
 - 3 про безпеку/антибот,
 - 3 про етичність/прозорість реклами/алгоритмів.

7. 📌 Висновок: «реальний вплив чи імітація?» (5–6 речень).

Вихід: звіт + додаток (таблиця аудиту/матриця ризиків).

🔍 Питання для підсумкової рефлексії

1. 📄 Чому е-петиції часто працюють як мобілізація уваги, але не завжди як механізм політики?
2. 🗳️ Чи може онлайн-голосування бути одночасно зручним і повністю перевірюваним?
3. 🌐 Що робить транскордонні ініціативи легітимними: масштаби, докази чи підтримка інституцій?
4. 🔔 Яка помилка найчастіше «вбиває» міжнародні цифрові кампанії: нечітка мета, слабкі докази чи неправильні аудиторії?
5. 🌱 Платформи – це простір демократії чи приватний регулятор політичного дискурсу?

ТЕМА 16. ІНСТИТУЦІЙНА СТАБІЛЬНІСТЬ ТА ДОВІРА В ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Мета семінару

- пояснити, як цифрова трансформація змінює **політичні інститути** (процеси, дані, відповідальність, підзвітність);
- розібрати природу **кризи довіри** до державних структур у платформному середовищі (інформаційний шум, поляризація, скандали з даними);
- проаналізувати взаємозв'язок **інновацій і стабільності** політичної системи (швидкість змін ↔ якість інститутів);
- оцінити вплив цифровізації на **легітимність влади** (процедури, результативність, справедливість, пояснюваність);
- сформувати сценарне бачення перспектив цифрової держави та критерії «здорової» цифрової модернізації.

Очікувані результати навчання

Після семінару студент(ка) вміє:

- пояснювати поняття: інституційна спроможність, підзвітність, легітимність, довіра, цифрова держава, data-driven governance, алгоритмічне управління;
- відрізняти кризу довіри як комунікаційний феномен від кризи довіри як інституційної проблеми;
- оцінювати цифрові реформи через матрицю «вигоди–ризиків–запобіжники»;
- створювати аналітичні продукти: інституційний аудит, матриця ризиків довіри, сценарії розвитку;
- аргументовано дискутувати про баланс: ефективність ↔ прозорість ↔ безпека ↔ права.

Питання 1. Цифрова трансформація політичних інститутів

Теоретичне пояснення

Цифрова трансформація інститутів – це не «оцифрували довідки», а зміна:

- **процедур** (онлайн-сервіси, автоматизація, електронні документи);
- **даних** (реєстри, інтегрованість, аналітика);
- **відповідальності** (хто відповідає за помилки алгоритму/реєстру?);
- **каналів взаємодії** (онлайн-комунікація, платформи, зворотний зв'язок);
- **швидкості політики** (рішення й реакції стають швидшими).

Вигода: ефективність і прозорість.

Ризик: централізація даних, уразливість до атак, «чорні ящики» алгоритмів.

Практичне завдання: «Інституційна карта змін (процес–дані–відповідальність)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть 1 інститут (вибори, суди, соцзахист, податкова/митниця, парламент).
 2. Опишіть трансформацію у 3 блоках:
 - процеси (що автоматизували/оцифрували),
 - дані (які реєстри/інформація),
 - відповідальність (хто відповідає за помилку/інцидент).
 3. Додайте 3 ризики й 3 запобіжники.
 4. Висновок: що найважче змінити – технологію чи інституційну поведінку?
- Вихід:** таблиця + 5–6 речень.

Питання 2. Криза довіри до державних структур

Теоретичне пояснення

Криза довіри виникає, коли громадяни вважають інститути:

- непередбачуваними,
- несправедливими,
- непрозорими,
- некомпетентними або корумпованими.

У цифрову епоху кризу довіри підсилюють:

- скандали з даними/витоки,
- інформаційні атаки й дезінформація,
- «вітринна цифровізація» (обіцяли – не працює),
- алгоритмічні рішення без пояснення,
- поляризація у соцмережах.

Важлива відмінність:

- **комунікаційна криза:** інститут працює, але «погано пояснив»;
- **інституційна криза:** інститут реально не працює/несправедливий.

Практичне завдання: «Діагностика довіри (симптом → причина → дія)»

Формат: групи 3–4.

Інструкція:

1. Візьміть 6 «симптомів» недовіри (скарги, меми, низька явка, протест, відмова користуватись сервісом, «усі брешуть»).
2. Для кожного визначте:
 - ймовірну причину
(процедура/комунікація/корупція/збій/маніпуляції),
 - що треба змінити (інституційна реформа чи комунікація),
 - 1 індикатор покращення (як виміряти).
3. Висновок: які 2 причини найчастіше маскуються під «погану комунікацію»?

Вихід: таблиця + висновок.

Питання 3. Інновації та стабільність політичної системи

Теоретичне пояснення

Інновації можуть:

- підсилювати стабільність (ефективність, прозорість, швидкість сервісів),
- або підірвати її (збої, нерівність доступу, відчуття несправедливості, страх нагляду).

Стабільність залежить від темпу змін:

- занадто повільно → недовіра («нічого не змінюється»),
- занадто швидко без правил → хаос («нас не питають, нас контролюють»).

Оптимальна модель: «інновації + запобіжники + пояснюваність».

Практичне завдання: «Матриця інновації (вигода–ризик–запобіжник)»

Формат: пари.

Інструкція:

1. Оберіть 4 інновації: цифрова ідентифікація, державні реєстри, алгоритмічне рішення, чат-боти, відкриті дані (будь-які Питання 4..
2. Для кожної запишіть:
 - 2 вигоди для стабільності,
 - 2 ризики (соціальні/політичні/безпекові),
 - 2 запобіжники (право/аудит/протоколи/комунікація).
3. Висновок: яка інновація найбільш «стабілізує», а яка – найбільш ризикована?

Вихід: таблиця + висновок.

Питання 4. Вплив цифровізації на легітимність влади

Теоретичне пояснення

Легітимність у цифрову епоху тримається на 4 опорах:

1. **процедурна** (чесні й зрозумілі правила),
2. **результативна** (сервіси працюють, рішення ефективні),
3. **справедливість** (інклюзивність, відсутність дискримінації),
4. **пояснюваність** (чому таке рішення, які дані, яка апеляція).

Цифровізація підсилює легітимність, коли:

- прозорі процеси (трекінг, відкриті правила),
- є механізм виправлення помилок,
- є аудит і відповідальність.

Цифровізація підриває легітимність, коли:

- алгоритми «вирішують» без пояснення,
- є витоки даних,
- цифровий розрив виключає частину людей.

Практичне завдання: «Тест легітимності цифрового рішення (8 питань)»

Формат: індивідуально.

Інструкція:

Візьміть 1 цифрове рішення (е-сервіс/алгоритмічне ранжування/реєстр) і дайте відповіді на 8 питань:

1. чи зрозуміло, як працює?
2. чи є правова підстава?
3. чи можна оскаржити?
4. чи є людський контроль («людина в циклі»)?
5. чи захищені дані?
6. чи рівний доступ?
7. чи є аудит/звітність?
8. чи видно результат (користь)?

Після – підсумкова оцінка 1–5 «легітимності» + 3 покращення.

Вихід: чек-лист + оцінка + 3 покращення.

Питання 5. Перспективи розвитку цифрової держави

Теоретичне пояснення

Перспективи цифрової держави часто розходяться в трьох сценаріях:

1. **Цифрова держава довіри** Прозорість, підзвітність, права, безпека, якісні сервіси.
2. **Фрагментована цифровізація** Є «острівці» сервісів, але слабка інтегрованість, нерівність доступу, різна якість.
3. **Цифрова держава контролю** Сильні інструменти спостереження, непрозорі алгоритми, ризики авторитаризації.

Якість траєкторії визначається не технологією, а інститутами: право, контроль, культура підзвітності.

Підсумкове практичне завдання:

«Сценарії цифрової держави – 2035 + політики»

Формат: 3 групи.

Сценарії:

1. держава довіри
2. фрагментована цифровізація
3. держава контролю

Інструкція:

1. Опишіть 5 характеристик сценарію (сервіси, дані, права, безпека, довіра).
2. Назвіть 3 тригери, що приведуть до сценарію.
3. Запропонуйте 6 політик, які ведуть до «держави довіри»:
 - 2 правові (приватність/апеляція),
 - 2 інституційні (аудит/контроль),
 - 2 комунікаційні (прозорість/звітність).
4. Висновок: який сценарій найбільш імовірний і що може його змінити?

Вихід: 1 стор. + 3-хв презентація.

 Питання для підсумкової рефлексії

1. Чи цифровізація робить інститути сильнішими, чи лише швидшими?
2. Що найбільше руйнує довіру: корупція, збої сервісів чи витоки даних?
3. Як знайти баланс між швидкістю інновацій і стабільністю системи?
4. Яка опора легітимності найкрихіткіша в цифрову епоху: процедура, результат, справедливість чи пояснюваність?
5. Яка «цифрова держава» вам здається бажаною – і які 3 умови потрібні, щоб її побудувати?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Баценко Л. М., Галенін Р. В. Сучасні виклики теорії та практики міжнародних комунікацій в системі адміністративного управління організації в умовах сталого розвитку: системний підхід. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія: Економіка і управління*. 2023. Вип. 53. С. 58–66. DOI: <https://doi.org/10.32703/2664-2964-2023-53-58-66>
2. Гірман А.П., Загорулько Я.І., Резуник О.В. Питання співвідношення понять «міжнародні відносини» та «світова політика». *Регіональні студії*, 2021. № 27. С. 116-120. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2021.27.19>
3. Касьяненко Л.В. Інновації в комунікаціях та нові підходи ведення переговорів. *Причорноморські економічні студії*. Вип. 86. 2024. С. 167-172. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.86-26>
4. Міжнародна політологія: навч. посіб. / Бульбенюк С. С., Гапоненко В. А., Довганик Н. М. та інші. К.: КНЕУ, 2022. 290 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051711.pdf>
5. Міжнародно-політичні процеси на початку ХХІ століття: збірник наукових праць / За заг. ред. С.В. Толстова. Київ: ДУ Інститут всесвітньої історії НАН України; «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2025. 175 с. <https://ivinas.gov.ua/images/International.polit.processes-%D0%A5%D0%A5%D0%86%20.Scientific.ed.-2025.Tolstov.pdf>
6. Петров П. Демократія онлайн: виклики і можливості політичної участі в умовах цифрової держави // *Acta Securitatae Volyniensis*. 2025. № 5. С. 80–87. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-9385/2025-5-11>
7. Петров П. Г., Котов І. Д. Історичні засади розвитку цифровізації США у контексті становлення демократії // *Національні інтереси України: науково-практичний журнал*. 2025. № 1(6). С. 612–626. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-1\(6\)-612-626](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-1(6)-612-626)
8. Петров П. Роль соціальних мереж у формуванні політичної свідомості громадянина // *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*. 2025. Т. 8, № 2. С. 180–188. DOI: <https://doi.org/10.15421/342555>
9. Петров П. Глобальна цифровізація та криза міжнародного демократичного легітимізму // *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*. 2025. Т. 8, № 1. С. 254–262. DOI: <https://doi.org/10.15421/342531>
10. Петров П. Глобальна цифровізація як виклик та можливість для міжнародного демократичного порядку: політико-інституційний аналіз // *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2025. Т. 17, № 1. С. 283–290. DOI: <https://doi.org/10.15421/352536>
11. Петров П., Грушка В. Географія цифрового впливу: технологічна трансформація демократії і зовнішньої політики // *Публічне управління і політика*. 2025. № 4(8). С. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.4.13>

12. Петров П. Особливості формування зовнішньополітичного іміджу Ізраїлю // *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2023. Т. 15, спецвип. С. 36–42. DOI: <https://doi.org/10.15421/352328>
13. Петров П. Г. Технологічні системно-утворюючі чинники формування зовнішньополітичного іміджу Північної Кореї: загальна характеристика // *Регіональні студії*. 2023. № 32. С. 187–191. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.32.30>
14. Петров П. Технології політичної комунікації в міжнародних відносинах України: використання PR-технологій // *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 3(17). С. 98–108. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-03-98-108>
15. Петров П., Вершина В., Головка І. Роль публічної дипломатії та парадипломатії як інструмент зміцнення політичних інститутів у цифровому вимірі // *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2025. Т. 16, № 2. С. 215–221. DOI: <https://doi.org/10.15421/352462>
16. Петров П. Г. Цифровізація технологій зовнішньої політики суб'єкта міжнародних відносин: цифровізація та дипломатичні технології Ізраїлю. *Регіональні студії*. 2023. № 34. С. 212–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.34.36>
17. Руднєва А. О. Політичні комунікації: навчальний посібник. Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 153 с. URI <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/17176>
18. Юрченко О. А. Публічна дипломатія як форма міжнародних комунікацій, її роль у формуванні іміджу України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-124>
19. Styrnik N., Ishchenko I., Kuz O., Bedrych Y., Lazneva I. Informal communication in international relations: role and impact. *AD ALTA, journal of interdisciplinary research*. 2024. pp.193-198, 14/01-XL. <https://doi.org/10.33543/j.140140.193198>

Додаткова

1. Аксьонова О. Концепції міжкультурної комунікації у розвитку міжнародних економічних відносин. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2025. Т. 338, № 1. С. 493–498. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-73>
2. Безлугова В. Політична комунікація в соціальних медіа під час російсько-української війни. *Трансформація українського суспільства в цифрову еру : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, м. Одеса, 24 берез. 2023 р. Одеса, 2023. С. 119–122.
3. Бойчук В. С. Дефініційний аналіз феномену міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2022. Вип. 2(51). С. 28–31. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.28-31>

4. Відімська К., Кулешова К., Рижих В., Шаглі Г. Прикладні аспекти суспільних комунікацій в міжнародних відносинах. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2022. Т. 14, № 2. С. 93–101. DOI: <https://doi.org/10.15421/352227>
5. Вільчинська І. Ю., Биркович, Т. І. Геополітика: еволюція ідей у контексті збереження мирних взаємовідносин між державами. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2022. (9), с. 7–19. <https://doi.org/10.31866/2616-745X.9.2022.265451>
6. Дронов Ю. В. Світова політика та міжнародні комунікації: методичні вказівки. Львів: Кошовий Б.-П., 2023. 60 с. DOI: [10.32837/11300.27052](https://doi.org/10.32837/11300.27052)
7. Кубацький О.В. Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17106982>
8. Кудлай І. В., Бабіна В. О. Міжнародні зв'язки та крос-культурна комунікація. *Регіональні студії: наук. зб. / редкол.: М. М. Палінчак (голов. ред.) та ін. Ужгород: Гельветика, 2023. Вип. 34. С. 151–156. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.34.26>*
9. Лікарчук Д. С. Медіація як спосіб врегулювання політичних конфліктів. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 2021. № (8), с. 50–61. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.8.2021.249009>
10. Лукач Н.М. Європейська політика згуртування в ХХІ ст.: орієнтири та досвід для України. *Політікус: науковий журнал*. 2021. Вип.5. С. 107-113. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-5.18>
11. Макаренко Л. П. Стратегічні комунікації як засіб запобігання та протидії інформаційним війнам. *Регіональні студії*. 2022. № 30. С. 75–81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.30.13>
12. Пацьора Ж. Комунікаційна політика в сучасному безпековому середовищі. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Серія: Міжнародні відносини*. 2024. Том 59. № 2. С. 58-65. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2024/2-59/58-65>
13. Подгорна В. Цифрові платформи та їхній вплив на політичну сферу. *Проблеми політичної психології*. 2021. Т. 24, № 1. С. 301–309. DOI: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol24-Year2021-81>
14. Тенденції розвитку сучасної системи міжнародних відносин та світового політичного процесу: збірник матеріалів ХІ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (28 травня 2021 р.) / заг. ред. М. В. Трофименка. Маріуполь: МДУ, 2021. 218 с.
15. Фролова О. М., Мирончук Л. М. Стратегічні комунікації як засіб врегулювання міграційної кризи в ЄС. *Політичне життя*. 2021. Вип. 2. С. 135-140. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2021.2.20>
16. Чекштуріна В.М. Роль медіа у формуванні політичного дискурсу в умовах російсько-української війни. *Публічне управління і політика*. 2024. № 1. С. 53-62. DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2024.1.06>
17. Чугаєв О. А., Арутюнян О. Г. Формування міжнародної маркетингової комунікації підприємства. *Журнал стратегічних економічних*

досліджень. 2023. № 1(12). С. 91–99. DOI: <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.1.10>

18. Шевченко О. В. Комунікації глобальних змін клімату: концептуальний вимір. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2023. № 36. С. 224–231. DOI: <https://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288722>

19. Elsherif M. Ali. The impact of Information and Communication Technologies (ICT) on diplomatic communication. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 2022. Vol. 12, Issue 11. P.20-25. DOI: <http://dx.doi.org/10.29322/IJSRP.12.11.2022.p13104>

20. Naturski M. Compromise in Multilateral Negotiations and the Global Regulation of Artificial Intelligence. *Computers and Society (cs.CY)*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2309.17158>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Конгресу США. Country Studies: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.loc.gov/collections/country-studies/?fa=online-format:pdf&sp=2>

2. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара: офіційний вебсайт. URL: <https://www.dnu.dp.ua/>

4. Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека: офіційний вебсайт. URL: <http://www.libr.dp.ua/>

5. Європейський Союз: офіційний вебпортал. URL: https://european-union.europa.eu/contact-eu_uk

6. Інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>

7. Міністерство закордонних справ України: офіційний вебсайт. URL: <https://mfa.gov.ua/>

8. Міністерство освіти і науки України: офіційний вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua>

9. Наукова бібліотека Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара: офіційний вебсайт. URL: <http://library.dsu.dp.ua/>

10. Національна академія наук України: офіційний вебсайт. URL: <http://www.nas.gov.ua/>

11. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: офіційний вебсайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

12. Національний інститут стратегічних досліджень: офіційний вебсайт. URL: <https://niss.gov.ua/>

13. Організація Об'єднаних Націй: офіційний вебсайт. URL: <https://www.un.org/en>

14. Рада національної безпеки і оборони України: офіційний вебсайт. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>

15. Цифровий репозиторій Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. URL: <https://repository.dnu.dp.ua/>

16. ЮНЕСКО: офіційний вебсайт. URL: <https://www.unesco.org/en>
17. Directorate-General for Communication. Types of institutions and bodies: official web-site. Available at: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en
18. European Commission. Areas of EU action: official web-site. Available at: https://commission.europa.eu/about/role/law/areas-eu-action_en
19. European Commission. Common Foreign and Security Policy: official web-site. Available at: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/common-foreign-and-security-policy_en
20. European Parliament. Directorate-General for Internal Policies. The European Council in 2022. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. Available at: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9154aba7-f617-11ee-8e14-01aa75ed71a1/language-en>
21. European Parliament. Members of the European Parliament: official web-site. Available at: <https://www.europarl.europa.eu/meps/en/home>
22. Official Journal of the European Union. Court of Justice of the European Union. Access to European Union Law. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:eu_court_justice
23. Official Journal of the European Union. European Council. Access to European Union Law. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:european_council
24. Official Journal of the European Union. European Parliament. Access to European Union. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:european_parliament

ПЕТРОВ Павло кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

ГОЛОВКО Іван кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

**Методичні рекомендації до семінарських занять
з дисципліни: «Міжнародні політичні комунікації»**

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Міжнародні політичні комунікації» створені для студентів, які навчаються за спеціальностями 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Вони мають на меті сформувати системне уявлення про політичну комунікацію як ключовий інструмент впливу в сучасному глобалізованому світі. У межах дисципліни розглядаються: концепції внутрішніх і зовнішніх політичних комунікацій; структура, форми та інструменти політичного дискурсу; технології політичного PR, реклами, агітації; роль ЗМІ, символіки, міфів, перфомансів у політичному впливі; інформаційні кампанії та феномен сучасних інформаційних воєн; переговорні стратегії та врегулювання конфліктів у міжнародному середовищі. Рекомендації містять: розгорнуті описи тем і питань до кожного семінару; методичні вказівки до аналітичних і практичних завдань; приклади з української та світової політичної практики.